

Brassói Lapok

XL. évfolyam
174 szám.

Főszerkesztő:

Szele Béla dr.

Szombat

1934. évi augusztus 4

ELŐFIZETÉSI ARAK: Belföldre: Brassóban a kézbesítő kézbesítési díjával és a pénzbeszedő inkasszó-díjával egyetemben 70 lej, máshol 74 lej. — Ha az előfizető közvetlenül a kiadó hivatalnak fizet, az előfizetési díj 68 lej. — Postai kézbesítéssel és közvetlenül a kiadóhivatalnak fizetve, az előfizetési díj havonta 60 lej. — Külföldre: negyedévre 300 lej, félévre 600 lej, egész évre 1200 lej. — Magyarországon negyedévre 12 pengő, félévre 24 pengő, egész évre 48 pengő. — HIRDETÉSEK díja hirdetési oldalon 5 lej, páros (bal) szövegdoldalon 6 lej, páratlan (jobb) szövegdoldalon 8 lej négyzetcentiméterenként. Hirdetési díjak előre fizetendők. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Braşov, Str. Regele Carol 56-58. Telefonszámok: kiadóhivatal 82., szerkesztő 85.

MA: LÁSSUK NAGYSZALONTÁT!

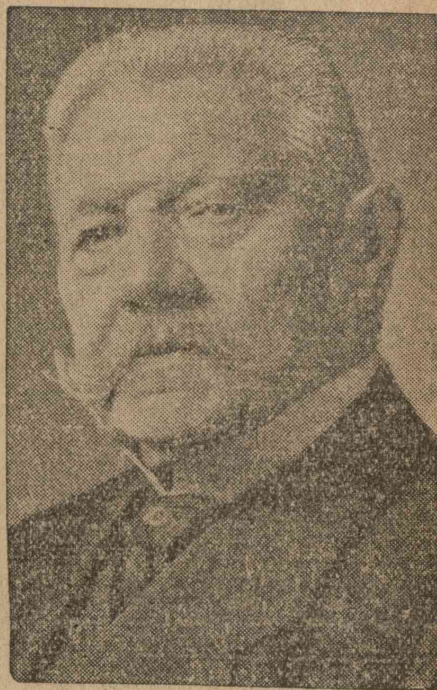
Hindenburg halott

A birodalmi kormány felhatalmazása alapján
Hitler került Németország élére

A mazuri hős utolsó órái

Hindenburg politikai végrendeletében hitet tett a császárság mellett

Hitler, mint „Reichsführer” veszi át a hatalmat

Berlin, augusztus 3

Hindenburg meghalt.
Három nemzedék hőse fekszik ravatalon.
Életének heroikus kora a bismarcki időkbe nyúlik vissza és az volt a végzete, hogy „hősként” álljon akkor is az élen, amikor már legszívesebben az unokáit kísérte volna délutánoként az állatkertbe.

*

1871-ben ott állott a versaillesi tükörteremben, 1896-ban már tábornok és életének, karrierjének delelőjén Vilmos császár nyugdíjba küldi. A későbbi legendás hadvezérnek nyugalomba kellett vonulni, mert a hadgyakorlatokat nem Vilmos császár elképzelései szerint vezette. Porosz tiszt volt, Csak meghajolhatott a császár előtt és nem volt egy szava akkor sem, amikor a világháború elején az egész német vezérkar fejvesztetten ismerte be, hogy a Vilmos császár elképzelése szerinti hadgyakorlatokkal mégsem lehet háborút nyerni.

Hindenburgot reaktiválták és — katonai emlékiratok szerint — a tannenbergi-csata haditervét a vasuti kocsiban készítette el. Mind-

egy, igaz-e, vagy nem, de a Hindenburg neve ettől a pillanattól kezdve a legmagasabbra lendült a világháború összes hadvezérei között. Az utolsó percig a helyén állott és talán ez volt a legnagyobb diádala: az összeomlás, a számonkérés pillanatában, amikor reszketve hulltak le trónok és csillagok, amikor a gyűlölet égigszökő lángja lobogott a vesztett háborúból visszatérő hadi-istenek felé, amikor a sárban fetregett minden tekintély — Hindenburg nyugodtan térhetett vissza otthonába. Guny és bántalom nélkül.

A becsületnek olyan galvanikus ereje sugárzott ki ebből az ősz katonából, ami expálta azok előtt is, akik a pokol fenekén látták volna legszívesebben mindent és mindenkit, aki a német militarizmusra emlékeztette őket.

*

Amikor visszavonult, igazán és őszintén vonult vissza. A marsalhot helyett nem esett rosszul civilruhában, jó erős botra támaszkodva járt. Nem volt meg benne a Ludendorff beteges érvényesülési vágya; nem politizált a fórumon és nem kotyvasztott összeesküvése-

ket sem kocsimák mélyén, sem kastélyok zárt termeiben. Talán ellensége volt a köztársaságnak — hiszen porosz volt és katona volt hatvan évig! —, de levonta a bukott császárság minden konzekvenciáját és nem engedte nevét a reakciós zászlók egyetlen szárnyára sem felírni.

1925-ig élte a nyugalmazott katonatiszt csendes visszavonult életét, amikor bekövetkezett a német demokrácia első, de rögtön végzetes válsága.

*

És akkor került Hindenburg a végzet ajtajába, de már öregén és megrokkantan. Már nem tudott csatát nyerni, már nem tudta visszaverni végzetes hullámverést, csak személyi presztízse maradt meg és ő maga is eszköze jelentéktelenedett a politikai kalandorok kezében. De az egyéni presztízse még mindig elég volt arra, hogy utját állja a nagy világkórosnak. A halálától úgy félt a világ, mint egykor a Ferencz Józsefétől. Terminus volt ez valamire, amitől mindenki rettegett.

*

Még élt és neudecki kastélyában a halállal vívta utolsó csatáját, amikor Berlinben a Wilhelmstrassén már alá volt írva az új történelem előkészítőinek alkotmányellenes okmánya: Hindenburg halála után nincs elnökválasztás: prezuntív-örököse van, Hitler személyében.

Minden óra újabb aggodalmát hajtja felénk ennek a megkerült világnak. Fokozhatja ezt az aggodalmat jobban az a tény, hogy Hitler Adolf ebben a percben már jogszerűen korlátlan ura Németországnak.

Európa halad végzete felé s az optimisták is csak csodára számíthatnak, hogy ez a végzet ne új földindulást, hanem nyugalmat és kényeret hozzon.

*

Tele van dicsőséges mozzanattal a Hindenburg élete és mégis a Végzet embere volt. Egyik csatát a másik után nyerte a világháborúban és a háború mégis elveszett, egyik győzelmet a másik után érte el a békefronton is és úgy érezzük, hogy halálával a Béke is elvesztett.

Hindenburg utolsó harca

Berlin, augusztus 3

A Hindenburg betegségről kiadott első orvosi jelentés már megállapította, hogy az elnök állapotában beállott változást nem betegség, hanem általános agykori gyengeség okozta. Ez elkerülhetetlen következménye az elnök magas korának és az orvostudomány nem bizott benne, hogy le tudja küzdeni az általános testi gyengeség egyre elhatárolódó állapotát.

Szerdán délután jelent meg az utolsó orvosi jelentés Hindenburg állapotáról, amelyik még némi reményt keltett. Még nem volt bizonyos, hogy Hindenburg szendergése az utolsó álmot jelenti, vagy az orvostudomány meghosszabbíthatja-e életét.

A vérátömlesztésről már letettek orvosai és egyre jobban bizonyosodott, hogy a fellépő általános testi gyengeséggel szemben tehetetlenek.

Szerdán este hat óra husz perccor megkezdődött az elnök haláltusa. Tesztí gyengesége a végsőkig fokozódott, a szív ereje is egyre gyengült.

Az agónia reggel kilenc óráig tartott.

Régel kilenc órákor az orvosok megállapították, hogy Hindenburg elnök kiszendvedett.

A halál pillanatában az orvosokon kívül csak Hindenburg legszívesebb családja volt az elnök mellett: fia, Oscar von Hindenburg ezredes és két lánya, Irmgard és Anna-Mária.

A halál hírére Hitler azonnal Neudeckbe utazott.

Percekig meghatottan állott az elnök halottas ágyánál, azután kondoleált az elnök fiánál.

Hindenburg halott — jelenti Göbbels

A berlini rádió reggel kilenctől féltízeg gyászszünetet tartott. Fél/izkor Göbbels közölte rádión, hogy Hindenburg elnök csendesen elhunyt.

Ezután ismertette a kormány intézkedéseit az országos gyász elrendelésére vonatkozólag.

A kormány Hindenburgot legnagyobb győzelme színhelyén, Tannenbergben akarja óriási pompával eltemetni. Családja azonban ellene van ennek a terv-

nek és Hannoverben, a családi kriptában kívánják örök nyugalomra helyezni. A kormány az egész országra kiterjedő 14 napos nemzeti gyászt rendelt el. Az összes német hajókra a lobogókat félárbocra kell engedni és augusztus 3-ig minden reggel 21 gyászlövést adnak le.

Blomberg hadügyminiszter, a Reichswehr parancsnoka napiparancsot adott ki, melyben elrendeli, hogy

az összes német ezredek 14 napig viseljen gyászt, míg a Hindenburg nevet viselő 2, 9 és 16-os ezredek négy hétig gyászolnak.

A belügyi és propaganda miniszterium valamennyi középületre kitűzette a gyászlóbogót. Az összes német rádióállomások 14 napig csak gyászenét közvetíthetnek. A temetés napjáig az összes templomokban minden nap gyásztiszteltet tartanak.

Hitler az új birodalmi elnök

A birodalmi kormány szerdán egész éjszaka minisztertanácsot tartott.

A minisztertanács egyszakaszos törvényt hozott, amely a birodalmi elnök ha-

lála esetére intézkedik.

Az egyszakaszos törvény megváltoztatta azt a rendelkezést, amely az elnök halála esetén az új elnök megválasztásáig a legfőbb birodalmi törvényszék elnökére ruházta a birodalmi elnöki tisztséget

és a következőképp intézkedik:

A birodalmi elnök és a kancellári tisztséget egyesítik. A birodalmi elnök hatáskörét és a német nép vezetését a Führerre ruhazzák át és felhatalmazzák arra, hogy helyettesét ő maga nevezze ki.

A törvény zárószakasza kimondja, hogy ez a rendelkezés az elnök halála pillanatában lép életbe.

Hivatalos hozatala után kijelentették, hogy Hitler kinevezésének nincs ideiglenes jellege.

Hitler senkit sem tűr meg maga felett. Edig is csak Hindenburg személyére volt tekintettel s ezért nem hajtott végre változást a birodalom vezetésében. Természetes — mondja

a hivatalos közlés —, hogy ezután minden hatalom Hitler kezében összpontosul. Mint Reichsführer vette át a hatalmat.

HINDENBURG POLITIKAI VÉGRENDELETE — A MONARCHIA ERDEKÉBEN

London, augusztus 3.

Az angol sajtó igen nagy rokonszenvvel foglalkozik Hindenburg személyével.

Valamennyi lap kiemeli azt a határtalan tiszteletet, amellyel Hindenburgot a német nép körülvette. Megemlítik, hogy Neudeck lakosága, amíg a birodalmi elnök beteg volt, éjjel-nappal körülállta a kastélyt és úgy várta a híreket a nagybeteg állapotáról.

Az United Presse Hindenburg politikai végrendeletét közli.

A végrendeletben Hindenburg bizalmát fejezi ki Hitlerrel szemben, de azt ajánlja, hogy a német nép diktatura helyett térjen vissza a monarchikus államformához.

A Reuter-ügynökség jelentése szerint Hindenburg elnök néhány nappal halála előtt táviratot küldött Doornba, amelyben hűségét és hódolatát fejezte ki Vilmos császárral szemben.

VILMOS EXCSASZAR UDVARI
GYÁSZT RENDELT EL

Doorn, augusztus 3.

Vilmos excsászár napok óta rádió hallgatója állandóan a Hindenburg elnök állapotáról kö-

Barnyú jobban
NIVEA-val
Crème: Lei 16.—72.—, Olaj: 55.—és 85.— / Beiersdorf & Co. S. A. R., Brasov

zölt jelentéseket.

Csütörtök reggel is a rádió értesült először a birodalmi elnök haláláról. Az excsászárt rendkívüli izgalomba hozta Hindenburg halála.

A halálhír vétele után udvari gyászt rendelt el a doorni udvartartásban.

Hindenburg életrajza

Hindenburg Pál (von Beneckendorf und Hindenburg) 1874 október 2-án Posenben született. Katonacsalád sarja. Az apja, a nagyapja is katona volt. Kelet-poroszországi junker-család tagja. A kelet-poroszországi junker felfogás egész életében uralkodó és vezető szelleme volt. Tizenkilencéves korában avatják tiszté. Akkoriban nagyon kellett Németországban a tiszt. Az ország háború előtt állott. Előbb Ausztriával akart a német birodalom végezni, hogy utána nyomban az ősellenség, Franciaország ellen vonulhasson. Hatvanhétben Hindenburg már ott van a königráitzi csatában és mint kis hadnagyocska veri az — osztrákokat. Három évvel később a nagy francia-német összecsapásban is részt vesz és veri a franciákat. Ekkor már kapitány.

A nagy 70—71-es francia-német háború után etünik a kis kelet-poroszországi tiszteske. Szolgálja a garnizonokat és semmit sem hallani róla. Most, hogy életrajzát böngészi a világsajtó, most sem lehet felfedezni, hogy a német-francia háború utáni három évtizedben mit is csinált a mai Német Birodalom első embere? Nem csinált semmit: katona volt. Előbb különböző csapattesteknél szolgált, majd a hivatalos beosztása az adminisztratív képességeit próbálta ki. Ekkor tűnt ki, hogy nem értelmetlen ember, sőt tiszta fejú és nyílt koponya. 1889-ben kerül a hadügyminiszteriumba. Négy évet tölt a hadügyben, de úgy látszik képességeit még ekkor sem mutathatta ki, mert nem tudott a nagyvezérkar árnyékában megmaradni, 1893-ban már kihelelyezik ismét az egyik német garnizonhoz és ezalkalommal felfelé buktatják: Hindenburg ezredparancsnok lesz.

Ettől a pillanattól kezdve szédületes iramban halad előre. Mint beosztott alantás tiszt, nem tudta képességeit kimutatni és nem tudott bizonyoságot tenni, de mint önálló, felelős állásban levő vezető, eredményeket ért el. Ezerkilencszázban már divizionárius és 1903-ban, mindössze 56 éves ekkor Hindenburg, már generális.

1911-ben azonban mégis félreállítják. 1911-ben még béke volt és békében az volt a divát és a könyörtelen paragrafus, hogy minden tisztet, aki negyvenöt esztendőn át szolgált, nyugalmába helyezték, hogy helyet adjanak a feltörekvő fiataloknak. Hindenburgot is nyugdíjazták.

Hatvanéves ekkor Hindenburg generális, aki a bevégzett élet alkonyában nem igen gondolt ekkor arra, hogy nyugdíjaztatása után még husz kemény és harcos esztendőn át szolgálatot kell teljesítenie.

A háború reaktiválja az — „öreget”. Reaktiválják és automatikusan előléptetik. A háború kezdetén a keleti hadsereg parancsnoka lesz és ebben a minőségében marad is a Mazuri tavak sikeréig és a tannenbergi nagy győzelemig. Tannenberg után (1916) emelkedik ki a hadseregparancsnokok tömegéből. Belőle tábornagy lesz és érdemeinek elismeréseként megteszik a nagyvezérkar főnökévé. Mikor Ludendorff visszalép, ő továbbra is a nagyvezérkar főnöke marad és 1919-ben ő, a „győztes”, vezeti a német hadsereg — visszavonulását.

A bukott hadvezérnek el kell a porondról tűnni. Hindenburg megérti a korparancsot és a háború után elűnik. A német nyugdíjas tisztok városába, Hannoverbe vonul vissza és ott él le vagy 5—6 csendes esztendőt.

Az elvesztett háború minden ódiámát Hindenburgnak kellett viselnie, holott Németországban, szóban és írásban egyaránt, az illetékesek már annakidején azt hangoztatták, hogy a vezér voltaképpen nem ő, hanem szállásmestere, Ludendorff volt. Ludendorff irányította Németország keleti politikáját, az ő szava döntött a tengeralattjárók kérdésében is.

Hindenburg nem egy alkalommal nem értett egyet szállásmesterével, de annak hatalmi és erkölcsi ereje olyan nagy volt, hogy főnökét is háttérbe szorította. Csak a háború utolsó éveiben, amikor már minden menthetetlen volt, bizonyosodott be, hogy a kevésbé erős akaratú Hindenburgnak van igaza és akkor merre és tudta Hindenburg II. Vilmost rávenni arra, hogy Ludendorffot menesszék és ő ne csak névleges, hanem tényleges fővezér legyen a német hadseregnek. Ekkor azonban javítani a dolgokon már mit sem lehetett, legfeljebb annyit tehetett Hindenburg, hogy a háború gyors és erőszakos befejezésének csuf munkáját készítette elő.

Ludendorff és Hindenburg kenyértörése után a két vezér politikailag is eltávolodik egymástól. Ludendorff a jelentkező nemzetiszocialista mozgalom élére áll, míg Hindenburg a polgári közép árnyékában húzódik meg. Ebből a visszavonultságából rántja elő a kelet-poroszországi arisztokrácia, akkor, amikor ennek a junker-csoportnak szüksége van a nimbuszra, a jó névre és a tekintélyre. A baloldali Ebert elnök után a kelet-poroszországi junkerek a maguk fajtájának kezébe akarják letenni a birodalmi elnöki méltóságot és ekkor állítják Hindenburgot az elnök-jelölti dobogóra. Az

elnökké választása azonban nem megy simán. Csak a második menetben kap abszolút többséget és 1925 május 12-én vonul be az Unter den Linden álló hajdani császári palotába.

Hét évig elnöke a birodalomnak és mandátuma lejártá után ismét jelölteti magát.

Az elnökjelölt ekkor — 85 éves, de mégis vállalnia kell az új megbízatást, mert inkább rokkant aggastyánként ismét ő következzen, mint — Hitler.

Az 1932 március 13-án megtartott választáson öt jelölt vonult fel. A leadott szavazatok közül Hindenburg 49,6, Hitler 50,1, Thälmann (kommunista) 15,2, Duestenberg 6,8 és Winter 0,3 százalékot kapott. Április 12-én meg kellett ismételni az elnökválasztást és ezalkalommal Hindenburg 53, Hitler 36,8 és Thälmann 10,2 százalék szavazatot kapott.

Hindenburg első elnökválasztása alkalmával Luther volt a kancellár és Stresemann a külügyminiszter. A második választás alkalmával Brüning a kancellárja és Papen a külügyminisztere.

A mostani választásnál Hitler a kancellár, Hitler a külügyminiszter és Hitler már a birodalom elnöke is.

A német weimari alkotmány 51. paragrafusa szerint az elnököt akadályoztatása esetén a kancellár helyettesíti.

Gyümölcsközvetítő központot állít fel a földművelésügyi minisztérium

Melyik erdélyi város kap gyümölcsközpontot

Brassó, augusztus 3.

A brassói kereskedelmi és iparkamarához értesítés érkezett a földművelésügyi minisztériumból. Az értesítés tudomására hozza a kamara vezetőségének, hogy a minisztérium az ország gyümölcskereskedelmének fellendítése érdekében gyümölcsközvetítő központokat szervez. — Ilyen közvetítő központok a tervek szerint — Bukarestben, Plojestben, Kons-

tancában, Kisenevben, Tighinában és Calarason, továbbá Szebenben, Déván, Nagyváradon, Kolozsváron, Máramaroszigeten, Szatmáron, Nagybanján, Aradon, Temesváron és Brassóban lesznek. A közvetítő központok közvetlen a földművelésügyi miniszter felügyelete alatt fognak állni. A közvetítés honoráriuma fejében az eladott gyümölcs 8 százalékát kell fizetni.

Elfogták Veress Miklóst, a többszörös rablógyilkost, akit évek óta keres az ország rendőrsége

Kolozsvár, augusztus 3.

A véletlen szenzációs fogáshoz juttatta a kolozsvári rendőrséget:

kézre került Veress Miklós, a rettegett bandita, aki néhány évvel ezelőtt gyilkosságaival és rablásaival rettegésben tartotta az okiráltság városait. Az ország egész csendőrsége és rendőrsége üldözte, de Veress nyomtalanul eltűnt.

Most is csak a legjobb rendőr — a véletlen — fogta el.

Csütörtök délelőtt dr. Rozvan komisár és Párdy detektív jelentéktelen tolvajlás ügyben nyomoztak. Tíz óra tájban kutatóutjukon a Fellegvári-ut 32 számú házhoz érkeztek. Ebben a házban több rendőrileg nyilvántartott nő él és a nyomozás szálai ide vezettek. Egyik szobában a rendőrségi emberek

ágyban fekvő meztelen férfire lettek figyelmesek, aki belépésükkor hirtelen

a fal felé fordult és alvást színlelt.

A rendőrtisztnek gyanus volt az ismeretlen férfi és igazolásra szólította fel. Dadogva, akadozva mondotta:

— Kovács Miklós vagyok, Désről.

Néhány pillanat múlva, amíg írásait vizsgálta Rozvan komisár, újra megkérdezte:

— Hogy hívják?

— Molnár Miklós... — felelte bizonytalan hangon a férfi.

Rozvan dr. ekkor váratlanul rákiáltott:

— Ne is tagadja: maga Veress Miklós, a körözött rablógyilkos!

— Én vagyok — mondotta halálsápadt arccal —, négy hete szöktem vissza Magyarországról...

Nyomban letartóztatták.

★

Veress Miklós a tízévi előtti bűnügyi

HITLER,

a birodalmi Führer

krónika rettegett főhőse volt. 1924-ben Bukarest egyik leggazdagabb szállodatulajdonosát gyilkolta meg és rabolta ki.

Az okiráltság területén hosszú hónapokon át több rablást és gyilkosságot követett el. A brailai nagy bankrablás is Veress nevéhez fűződik. Az ország egész csendőrsége és rendőrsége hajszolta. Évek múlva Tövisen elfogták és elszállításáig az állomás mellett csűrbe zárták.

Három csendőr őrizte. Ejnek idején két csendőrt megölt, a harmadikat megsebesítette és megszökött.

Sikerült átépítenie a magyar határt. A budapesti honvéd gyalogezrednél jelentkezett, fel is vették, de csak fél évig szolgált. Nyugtalan vére újra a betörésre hajtott. Három évre ítélték. A páci fegyházban le is ülte. Kiszabadulása után — négy héttel — újra visszazökött Romániába.

★

Annak idején az Univerzul és a Curenzul — állítólag 150 ezer lejes vérdíjat tűztek ki Veress kézrekerítőjének. A tekintélyes összeg most a két kolozsvári rendőrtisztviselőt illeti.

— Emésztési gyengeség, vérszegénység, lesoványodás, sápadtság, mirigybetegségek, ekcémák, furunkulusok eseteiben a természetes „Ferenc József” keserűviz gyorsan szabályozza a belek annyira fontos működését és a vért biztosan felfrissíti.

Szerencsés számok

Bukarest, augusztus 3.

Az állami osztálysorsjáték csütörtöki húzásán a következő sorsjegyek nyertek nagyobb összegeket:

100 ezer lejt nyert: 22707.
50 ezer lejt nyertek: 13327 23326 69200.
25 ezer lejt nyertek: 20083 36522 41648 49691 55457 57305 65341 45648 49691.
15 ezer lejt nyertek: 39142 27895 5444 24044 76978 45678 32083 64164 41835 74134 2718.
10 ezer lejt nyertek: 31277 52741 5379 37775 51751 2431 22891 58895 32050 46553 1512 39293 50257 23859 67065.

Kihúztak ezenkívül több kisebb nyereményt is.

Maniu védelmet kér

Számos izgalmas, fordulatos, szenzációs híres volt már a Skoda-ügyet vizsgáló parlamenti bizottságnak, de egyik sem annyira megdöbbentő, közállapotainkat oly mélyen és áthatóan jellemző, mint a keddi délutáni, amelyen Maniu folytatta és befejezte vallomását. Ezt az ülést az igazi tragikum levegője uralta: egy történelmi alak, egy nagy államférfi tragikussá vált helyzetének prizmáján át megvilágított előtünk mindaz, amit a közérköles szóval szoktunk kifejezni. S az óvatos, megfontoltan fejelemzett Maniu keserű kifakadásának és megbotránkozósos méltatlankodásának fojtott hévíől rezgő sugárzása drámai erővel láttatta meg közéletünk hamisítatlan röntgenképét.

Maniunak, a modern román történelem egyik legértékesebb alakjának és még ma is legnépszerűbb politikusanak, akit hat esztendővel ezelőtt a széles néptömegek bálványozó ragaszkodásának Romániában példátlanul kitartó és ellenállhatatlan hulláma emelt uralomra, valószínűleg könnyörögnie kellett, hogy szerezenek neki elégtételt a nyilvánvaló hamisításra és mesterkedésekre épített rágalmozásáért, becstelének fondorlatos meggyalázásáért. A parlamenti bizottság védelmét és fellépését kellett kérnie Uica tábornok és katonai klikkje ellen, amely erkölcsi meggyilkolásának a kísérletét elkövette s amely páratlan vakmerőséggel a merénylet leleplezése után sem hátrált meg, hanem ellenkezőleg, a hadbírósi ügyző-könyv-hamisítás ügyének új vizsgálatát is arra igyekezik felhasználni, hogy eltussolja a végbevitelt ármányt és továbbra is fenntartsa a közvélemény előtt az alaptalan gyanút.

Es a parlamenti bizottság védelmét kellett kérnie Maniunak azzal szemben is, hogy most, amikor becstelének makulatlansága forog kockán, elnyomják felvilágosító szavát s nem kevesebb, mint negyven gépirásos oldalt törölnék vallomásából, illetve annak a nyilvánosság számára kiadott gyorsírói jegyzetből.

Azán a másodszori ótórás kihallgatás, de inkább faggatás közben a puritánágáról közismert Maniunak a szó szoros értelmében gyönria kell magánéletéről, bizonygatnia kell, hogy nagyromániai közéleti tevékenységének egész eddigi ideje alatt soha nem üzletkedett, ügyvédi gyakorlatát is feladta s elhárított magától minden igazgatósági tagságot, csak hogy érintetlenül megőrizhesse politikai függetlenségét, hogy annyit felhánytorgatott bányáit még a jó békevilágban szerzte tisztességes keresetből, nem közpénzből, nem sápból, nem tekintélyének és befolyásának, közszereplésének kamatoztatásából.

Nem sorsgyón-e, nem tragikum-e, hogy ezt az egyéni és államférfi becstelétbírósi eljárást éppen annak a Maniunak kell kiállnia, aki valamennyi román politikus közül a leg többet adott megvesztegethetetlenségére, megközelíthetlenségére és megvándorhatatlanságára, akinek mindig is az angol közélet puritánbága, egyéni és kollektív erkölcsi tisztasága volt az eszményképe. Nem megindító-e, hogy a Skoda-ügy egész fertőzőnek fő bacillusfészkevé azt az államférfit próbálják minden uton-módon megtenni, arra próbálják a romlottság és züllöttség minden ódiumát közvetlenül, vagy közvetve, a rendszeres meghurcolásnak kitétt Boila utján összpontosítani, aki legmondosabban vigyázott nemcsak a maga, hanem családja közéleti őznetlenségére is s akit — nem lehet tagadni — a gyűlölt, régi uralom alatt sem ért a korruptság legkisebb gyanuja, ellenkezőleg, legszenvedélyesebb politikai ellenfelei is, élükön a könyörtelen Tiszával, kétségtelenül jellemnek tartottak...

Ezen a nyáron — úgy látszik — sorozatát éljük az államférfi tragédiáknak. Csak néhány hete, hogy a német Führer kénytelen volt lefejezni és vérbefojtani azokat az erőket, amelyeket maga hívott életre s kénytelen volt Bürga alatt vágni a fát, amelynek csucsára félrevezetett rohamosztagos tömegek feltolták. Még kellett innia féktelen és felelőtlen demagógiájának véres levét, mert csak így maradhatott meg Harmadik Birodalma élén, legalábbis egyelőre. A minap pedig Dollfuss azért a végzetes hibájáért lakolt életével, hogy februárban balra ütött példátlan kegyetlenség-gel, diktatúrát balra gyakorolta igazában s a kesztűs kéz taktikáját alkalmazta a orlési-jobbfelé, amely nyakára nőtt és orvul letaglóztta. Azon a fronton harcolt ágyuval, ahol nem volt rá szükség s a veszélyesebb fronton csak parittyázott és Mussolini révén diplomáciai tárgyalásokat folytatott.

Maniu tragikumá ugyan nem ennyire kézzel-fogható, de erkölcsileg nem kevésbé teljes. A közéleti romlottságnak azok a polipjai szorongatják és fojtogatják most, amelyeknek csápjaíttól mindig legjobban óvakodott s amelyek leküzdésére csak elvben vette fel a harcot, gyakorlatban azonban nem. Az bosszulja most meg magát rajta, hogy akkor, amikor háta mögött az ország lakosságának ugyszólván maradéktalan egyetemességével uralomra került, nem látott hozzá vaskézrel elvei megvárosításához. Hiányzott a kellő elszántsága, vakmerősége és kiméletlensége. Pedig valóságos modern Szent György lovagja lehetett volna ennek az országnak, új Szent György, aki megölt a közéleti romlottság százfejű hidrátját,

Válaszul Uica tábornoknak:

Maniu tiszteletére 20 ezer teritékes diszvacsorát készítenek elő Bukarestben

Már szombaton megjelennek az első szükségrendeletek

Felfüggesztette a kihallgatásokat és üdülni ment a parlamenti Skoda-bizottság plénuma

Felkészült a kormány a temesvári miniszterianácsra

Bukarest, augusztus 3.

A kormány tagjai csütörtökön délelőtt folytatták a keddesti minisztertanácsot s elhatározták, hogy az állam közigazgatási gépezetének az egyszerűsítésére, valamint az álláshalmozás megszüntetésére vonatkozó rendelettörvényeket haldéktalanul életbe léptetik. Ezek a rendelettörvények már megkapták végleges formájukat. Tatarescu miniszterelnök szentesítésre terjeszti elő őket az uralkodónak s kormánykörökből származó értesülés szerint

az első rendelettörvények, helyesebben szükségrendeletek még szombaton megjelennek a hivatalos lapban.

A minisztertanács befejeztével szintén Tatarescu miniszterelnök elnökletével összeült a kormány gazdasági bizottsága s behatóan megvitatta a buza-értékesítés kérdését.

Részvett a minisztertanácson már Stănescu pénzügyminiszter is, aki éjtelkor

érkezett vissza Párisból. A pénzügyminiszter részletesen beszámolt kartársainak a francia fővárosban lefolytatott tárgyalásai eredményéről. Rámutatott arra, hogy amit Párisban elért, az jelentős siker, mert három évre 5 milliárd 200 millió lejjel tehermentesítette az állami költségvetést.

A TEMESVÁRI MINISZTERI ÉRTEKEZLET

Véglegesen megállapították ezután a minisztertanácson a temesvári miniszteri értekezlet programját. Tatarescu miniszterelnök, továbbá Teodorescu par- és kereskedelemügyi, Săssu földművelésügyi, Nistor munkügyi, Lepadatu vallásügyi és Costinescu dr. egészségügyi miniszter szombaton este indulnak Bukarestből a Bănsăg fővárosába, ahová vasárnap reggel érkeznek. Résztvesz az értekezleten Brătianu Dinu pártelnök is, aki a kormányt több vezetőszemélyével együtt már szombaton este Temesvárra érkezik.

Tatarescu újabb nyilatkozata az alkotmány-módosításról

A liberális párt Pareri Libere (Szabad vélemény) elnevezésű ifjúsági csoportja tegnap ebédet adott Tatarescu miniszterelnök tiszteletére. Ebből az alkalomból a miniszterelnök beszédet tartott, amelyben hangoztatta, hogy az alkotmánymódosítás eszméjéről csak a sajtóból szerzett tudomást. A liberális párt választási programjában ez a reform nem szerepelt, de ettől eltekintve,

nem tapasztalta, hogy az ország lakossága kívánná az alkotmány megváltoztatását.

Már pedig az alkotmánymódosítás csakis az ország népének hozzájárulásával történhetik. A kormány csak akkor teszi politikai és technikai tekintetben vizsgálat tárgyává ezt a problémát, ha a két közjogi tényező egyike, az uralkodó, vagy a parlament, kifejezetten kéri fogja az alkotmánymódosítást. De ez esetben is az alkotmánymódosítás csak törvényes uton történhetik, azoknak a formáknak a betartásával, amelyeket maga az alkotmány előír.

A miniszterelnök ezzel kapcsolatban megismételte azt a régebbi kijelentését,

hogy azok, akik Romániában diktatúráról beszélnek, csak eszevesztettek, örutitek lehetnek.

Beszéde második részében a miniszterelnök kifejtette, hogy terjedelmes megvalósítási programja van, amely hosszú időtartamra szól s amelyet az uralkodónak is bemutatott. Ebből elsősorban az álláshalmozás elleni rendelkezéseket és a törvénytelenül kinevezett köztisztviselők kirostálását említtette fel, megjegyezve, hogy a mai hivatalnoktöbbség valóságos fojtogatja az államháztartást.

NYARALNI MENT A PARLAMENTI SKODA-BIZOTTSÁG

A parlamenti Skoda-bizottság csütörtökön is folytatta Cihosky tábornok kihallgatását, akinek hadügyminisztersége alatt a Skoda-szerződést megkötötték. Utána Condescu tábornok tett vallomást hasonlóképpen főleg a szerződés szakvontkozásait illetőleg.

A bizottság ezzel egyelőre beszüntette a kihallgatások sorozatát, amíg a tegnapi délutáni ülésen kiküldött szükkörű albizottság megrostálja és rendezi a hatalmas

anyagot, amely 38 ülésen gyűlt össze. — Pop Valér dr. ügyvezető alelnök, akit különben édesapja halálával mély családi gyász ért, bejelentette, hogy csak akkor hívja ismét össze teljes ülésre a bizottságot, ha az anyagot rendezik s világosan látszani fog, milyen irányban kell kiegészíteni a vizsgálatot.

Ugyancsak a tegnapi délutáni ülésen Pop Valér dr. elnök felolvasta azt az átiratot, amellyel megküldötte a hadügyminiszteriumnak Maniu Pomponiu ezredesre és Uica tábornokra vonatkozólag tett vallomását. Az átirat azzal fejeződik be, hogy a bizottság fenntartja magának a jogot, miszerint az állítólagos jegyzőkönyvhamisítás ügyét a katonai hatóságok vizsgálatától függetlenül is kivizsgálja a saját hatáskörében. Az átirat körül hosszabb vita keletkezett, a bizottság azonban végül is nagy szótöbbséggel hozzájárult.

MONSTRE-BANKETT MANIU TISZTELETÉRE

A konzervatív Epoca szenzációs hírt közölt csütörtök déli számában Maniu megrágalmozásával összefüggésben. A Maniu köréivel szoros kapcsolatban álló lap szerint számos jónévű polgár politikai pártállásra való tekintet nélkül összeállított és

elhatározták, hogy mintegy válaszul a Pomponiu-féle jegyzőkönyvhamisításra és Uica tábornoknak az új katonai főügyészhez intézett kihívóhangja és fenyegető levelére, rövidesen nagy politikai bankettet rendeznek Maniu tiszteletére.

Ez a kezdeményezés eddig ismeretlen arányú innepelésnek ígérkezik. Az Epoca úgy tudja, hogy

az augusztus 14-én este tervezett diszvacsorán nem kevesebb, mint 20 ezer ember fog megjelenni az ország minden részéből.

Érdekes, hogy a bankett rendezőbizottságának az élén Filipescu Grigore, a neves és nagy befolyással rendelkező konzervatív pártvezér áll.

Maniu különben csütörtökön reggel visszautazott Badaacsonya, ahonnan csak tíz nap múlva tér vissza a fővárosba, hogy a tiszteletére rendezendő diszlakomán résztvegyen.

vagy kardjával legalábbis úgy összeszabdálja, hogy ártalmatlanná váljék. Ez egyben logikus folytatása is lett volna annak a műnek, amit Maniu az 1918-19-es forradalmi években véghezvitt: angol eszményképe szerint igazán civilizált államná tenni ezt a tejjel-mézrel folyó országot.

Ha akkor, amikor tekintélye és hatalma teljében volt, megteszi ezt Maniu, amint hogy az igazi demokrácia érvényesítése keretében ezt is várta tőle az ország népe, ma nincs Skoda-ügy sem. Ha lecsapolta volna a korruptió pestisbűzös lápját, ma nem volnának gyalázkodó és undorítóan brekegő varangyok sem. És ma aligha kellene a nemzeti lelklismeret és a civilizáció nevében védelmet kérnie a parlamenti bizottságtól a katonai ármány ellen, aligha kellene tehetetlenül sürgetnie az igazság tisztázását, a méltányos elégtételt és az ellentámadásba átmenni cselszövők és hamisítók megbüntetését.

Mi, akik az erdélyi kisebbségi magyarság szószólóiként annakidején messzemenő reményeket fűztünk Maniu uralmához, akkor fordultunk ellene, amikor láttuk, hogy nem tesz eleget következetesen történelmi elhivatottságának a közelet megisztítása és megújítása tekintetében sem. Puritánágát, jóhiszeműségét és jellemességét sohasem vontuk kétségbe, csak habozásból, labiuncunctoroskodásból, erélytelenségét kifogásoltuk és ostromoztuk azoknak a tömegeknek a nevében, amelyek új államéletet és jogrendet vártak el tőle méltán. Támadtuk,

mint politikust a gandhizmusra emlékeztető passzívitás miatt, amiatt, hogy engedte elantoritani magát nagy feladataitól. A vele rokonszenvező tömegekkel, amelyekből nem hiányoztak a kisebbségek sem, Herkulesnek hittük és akartuk hinni, aki megtisztítja az Augiász-istállót s olyan légkört teremt, amelyben szabadabban lehet lélegezni, amelyben értéke lesz a becstelenség és a becstelenség munkának.

Az elmúlt évek — sajnos — igazolták állásfoglalásunk, bírálatunk és kiábrándulásunk jogosultságát. S most elkövetkezett az az idő is, amikor Maniu maga sem vonhatja ki magát a tanulságok levonása alól, amikor ő is kénytelen ráeszmélni nagy mulasztására s méltatlankodni az erkölcsi merényletek borzalmas — vagy amint maga mondja: örjítő — elburjánzása miatt. A közéleti romlottság polipja hatalmasabb, mint valaha s megöl mindent és mindenkit, ki nem tetszik neki, akitől valamilyen okból szabadulni akar.

Maniu egyéni keserősége, megaláztatása és kétségbeesett méltatlankodása távólról sem személyi tragikum. Jelképezi azt a kiszolgáltatottságot, amelyben egész közéletünk vergődik Maniu, akinek a neve fogalom, arra kényszerül, hogy a parlamenti vizsgálóbizottságtól kérjen segítséget az ármánykodók ellen, akik erkölcsi életére törnek. Milyen lehet ilyen körülmények között az egyszerű, jelentéltelen kisember-állampolgár helyzete, pláne, ha ráadásul nem is első, hanem harmadrangú állampolgár? Mennyivel inkább szabad prédája

lehet minden fondorlatos, erkölcsi és anyagi életromboló törekvésnek, cselszövő önkénynek.

Az önkéntes badaconyi száműzött minden bizonytalansággal még a fórumra, amelyen továbbra is hivatás vár rá erkölcsi tökéletesség minden megtépzási kísérlete ellenére is. Mert a közvélemény ítélete döntőbb a hadbírósi vizsgálatok eredményénél. S ennek az országnak a haladó szellemű, jobb sorsot vágyó népe nem ítélte erkölcsi halálra, nem végezte ki Maniut. Még mindig várja tőle azokat a megvalósításokat, amelyeket elmulasztott, elodáztott, noha nyíltan vállalt. Most pedig még inkább bizik abban, hogy megaláztatásai után Maniu okul saját meghurcoltatásából s mindent el fog követni az okok megszüntetésére. Hogy ha a néperők újra felkapják és hatajomra emelik, eleget tesz megújító küldetésének, az lesz, aminek a tömegek eredetileg szánták: modern Szent György lovagja a román közéletnek. Különben egyszersmindenkora eljártssa történelmi szerepét. Mert az idők és változások maj rohamában nem lehet örökké a mult érdemeiből és dicsőségéből élni, hanem újat, jobbat kell alkotni a mult alapján.

Közéleti mártíruma ismét beláthatatlan lehetőségeket nyit meg Maniu előtt. Ha nem tudja ezeket sem kihasználni a tömegkivánságok érvényesítésére, akkor beteljesedik ellenfelei vágya: valóban erkölcsi halott lesz.

Körösi Sándor

→ Két év helyett hat hónap. Csikszeredáról jelentik: Annakidején részletesen ismertették, hogy Ráduly Lajos csikszentgyörgyi jegyzőt okmányhamisítás, hivatalos pénzek elsikkasztása és család miatt kétévi fogságra és 5 évi hivatalvesztésre ítélte a csikszeredai törvényszék. Fellebbezés következtében a napokban foglalkozott a marosvásárhelyi tábla az ügyvel, melynek során megállapította, hogy Csikszent-

györgyön nem történt hivatalos sikkasztás, csak magános emberek pénzei „kallódtak” el a jegyző kezén. Ezért büntetését hathavi fogságra és kétévi hivatalvesztésre szállította le. A táblai ügyész a Semmitőszékhez fellebbezett az ítélet ellen s egyben javasolta a másfél év óta vizsgálati fogságban ülő jegyző további fogvatartását. A tábla még nem döntött a szabadról helyezés fölött.

FLOREAL arckrém

a legújokéletesebb arc- és bőrápolószer.

No. 1. Nappali használatra, puder alá
No. 2. Éjjeli használatra: szeplő, pattanás és májfoltok ellen.

1 tégely ára 40 lej. — Vezérképviselő: Drogueria „Centrala”, Oradea.

Variációk a gyűlölet hurjain...

Bunkóval szájbavert öreg magyar nyugdíjasok és alattomosan mennyországba-surruló zsidók...

Ezt lehet? Ezt szabad? Ez nem izgatás a legocsmányabb fajtából

Kolozsvár, augusztus 3

Itt nyilván valami tévedés forog fenn... A szemem bolondot járat velem! Erre az újságra valami központi korrektor hanyagsága miatt, elnézésből kerülhetett az 1934 augusztus elsejei keltezés...! A civilizáció tüntető hiánya, a sötét és heves barbárság arra mutat, hogy ezt a lapot nem géppel szedték, hanem ormótlan fatáblákba metszték, olyan késekkel, amelyek a szövegben hemzsegték vad uszítások véghezvitelétől sem riadnak vissza...

A lap neve: „Coasa”, ami magyarul kaszát jelent. Felzete szerint „kereskedelmi, ipari és mezőgazdasági orgánus”, de csak annyiban végez „ilyen” munkát, hogy címének megfelelően végigsuhint a letarolt erdélyi magyar ugaron!

Ha nincs „anyag” — lehet csinálni!

Ebben a lapban mindenki „megkapja a magáét”. Magyarok és zsidók egyaránt! Nem kegyelmeznek meg azoknak a száznak sem, akik Nagyszébenben Glondys püspök mellett foglaltak állást. Nem lehet panasz: azonos elbánásban részesül három kisebbség! Tisztelet a kivételnek és a hitleristáknak!

Hallgassák meg a magát H. E. kezdőbetűkkel jelölő riporter színes beszámolóját, amelyből kiviláglik, hogy témaszűkítésben miként „csinálhat” magának „anyagot” valaki.

A cikk címe: Sirnak a magyar nyugdíjas-herék!

Most pedig jöjjön — szabatos fordításban — maga a riport:

„Kolozsvár város parkjában, az első négy padon, állandóan egész banda tanúzik olyan egyénekből, akik kisebbségi nyugdíjasoknak mondják magukat.

Alkalmam volt, hogy kihallgassam a nyugdíjasoknak nevezett undok férgek beszélgetéseit. Minap, miután a román állam ellen a leggyűlölködőbb szitkokat hallottam, kijöttem sodromból és botommal aaposat sóztam egy vén vörös disznó mocskos szájára. Környezetének tagjai, jóllehet öregeknek mondták magukat, ahelyett, hogy segítségért kiabáltak volna, futásnak eredtek, mint holmi 20 éves síhederek. A magyarság hőse viszont helyben maradt és ahelyett, hogy „alkalmazott” botomat felpanaszolta volna, bocsánatot kért tőlem, mondván, nem tudta, hogy románok is hallják és ő is tévedhet egyszer: „Bocsásson meg nekem, rendes ember vagyok én, nem nyugdíjas, hanem egyszerű munkás, nekem nem kell a „fehér rezsim”! (Az utóbbi két szó magyarul szerepel a szövegben.) És az öreg tovább pityergett. Persze, nem kellett volna, de hagyta. Később és most is, naponként látom az érdemes nyugdíjast, amint ablakot mos...

Botom szorgalmas és dolgozó embert faragott belőle!

A riport ezután arról emlékezik meg, hogy az egyik kolozsvári kisebbségi lap ezeket az embereket „szegény magyar nyugdíjasoknak” nevezi, akiknek megtiltották az ingyen ülést a padokon...

„Bottal egyet mindjártuk fejébe” — fejeződik be az épületes cikk — „és valamennyiből rendes ember válik!”

★

Ilyen hangnem vonul végig az egész lapon.

A nyelvvizsgáló kisebbségi postatisztviselő példál a „Horthy 2000” román kenyeret evő ügynöke” nevet kapták.

Nagy felháborodással ír a lap a „Dimineața” V. Munteanu nevű riporteréről, aki tudvalevőleg nem átalta, hogy a brasói hitlerista fiatalember zsidóvereséről tárgyilagos és elítélő cikket írjon.

„Munteanul — írja a „Coasa” —, aki felkereste Binder apját, a cementgyárost, valódi hitlerista csizma kisérletében szőlítették fel a távozásra!”

Érdekes, hogy a szenvedélyesen gyűlölködő lap ilyen esetben a románokat sem kiméli!... Ez azonban elenyésző jelenség, mert az arány egy a százhoz a kisebbségek „javára” (???!!!)...

Külön cikkben ócsárolja az egyes kolozsvári és erdélyi kisebbségi lapokat, a melyeket általában kommunistáknak minősít...

A gyűlölködő hangok nagy orkeszterében ez a variáció se meglepetés...!

Orvul a mennybe...

Kis figyelmet és nagy utálkozást érdemel a „Cucu” című Kolozsvárt megjelenő politikai vicclapnak a „Coasa”-ban közzétett „szellemes”, rajzos hirdetése, amelynek mentalitása a legsötétebb ghetto-korszak állapotait igyekszik feltámasztani.

A képen tarajos fellegek hátán, a mennyország kapuja mögött, kényelmes karszékbe süppedve, angyalakkal körülvéve, Szent Péter látható, aki éppen a frissen érkezett „Cucu”-t böngészi... Ez a tevékenység annyira mulattatja és olyan mértékben leköti, hogy észre sem

veszi a nagyorru, pájeszes, szakállas Kohn-t, aki meggömbült háttal, macskaszerűen behuzott karmokkal, orvul és alattomosan, négykézláb a mennyországba sompolyog...

Félreértés elkerülése végett ötsoros zersike diszeleg a „hecc”-kép alatt, ameyet hevenyészett fordításban alább közlök:

„Amikor egy „Cucu”-t kapott, átfutja Péter a lapot, kacsaj, összerogyás van ott... Kohn pediglen ezzel szembe, baj nélkül bejut a mennybe!”

Mert a mennyországba tudniillik csak a „Cucu” munkatársai jutnak jogosan... Belátom, hogy ott a helyük! Régen!! Minden percért kár, amit ezen a fajtisztatlan földgolyón töltenek!

★

Folytassam-e még?

Kár! Folytatják őket helyettem is.

Nem respektálják a cenzurát sem, a mely viszont respektálni látszik őket.

Aminek minden bizonyal meg lesz a várt eredménye... És megint csak a kisebbségek isszak meg a levét!!

Amely megállapítás inkább enyhe, mint tulzot, de mindenesetre logikus! És tragikus!!!

Nemes Ferenc

Lelőtték a főváros „szálloda-királyát”

Az elbocsátott jogtanácsos volt a vakmerő merénylő

Bukarest, augusztus 3.

Szerdán este 9 órakor a bukaresti Boulevardul Elisabetan, a rengeteg színes mozireklámok fényében sétálgató tömeg véres gyilkossági kísérletnek volt a szemtanúja.

A Capitol-mozi előtt, a tömegből váratlanul kivált egy jólöltözött fiatal ember, pár lépést tett a mozi előtt állógáló egyik öregebb ur felé, aztán minden szó nélkül revolvert rántott elő és lött.

Az öregember felkiáltott, a melléhez kapott, majd ájultan és vérezve esett össze. A revolverdörrenések óriási pánikot okoztak a korzózó nők és férfiak között.

A sikoltozó, elszörnyedő, bémészködő tömegben a merénylő elmenekült.

Az öregember, akit súlyos, de nem életveszélyes sebesülésekkel szállítottak kórházba s aki rövid idő után magához tért, elmondotta, hogy őt Fotache Pantornak hívják, a merénylője pedig Eugen Ostapovici ügyvéd, az ő jogtanácsosa. A kihallgatás során a következő tényállás derült ki:

Fotache, aki Bukarest egyik leggazda-

gabb embere, a bukaresti Szinaja, Brutus, Kiriag és Carmen-szállodák tulajdonosa, pár hónappal ezelőtt megbizta ügyeinek vezetésével Ostapovici ügyvédet. Ostapovici ugy juttott ehhez a nagy jövedelmet jelentő álláshoz, hogy elvette feleségül a Szinaja-hotel bérlőjének leányát és apósa beajánlotta a durgazdag szállodés-oz. Kitűnő állását azonban nem becsülte meg. Az utóbbi időben, pár hónapig tartó munka után hanyaggá vált és ezért Fotache megvonta tőle megbizásait.

Az ügyvéd kért, könyörgött, Fotache azonban hajthatatlannak mutatkozott. — Akkor, — ez pár nappal ezelőtt történt, — Ostapovici levelet küldött neki és abban

halállal fenyegette meg, ha nem hallgatja meg a kérését.

Fotache most sem engedett. Ezután a merénylet következett.

Fotache — ha váratlan bonyodalmak nem állanak be betegségében — életben marad.

Ostapoviciot — akit pár órával a merénylet után a lakásán fogtak el, átadták az ügyészségnek.

80.000 magyar ember nem tér szó nélkül napirendre Nagyváradon!

Strandbojkottra és villanybojkottra készül a felháborodott Nagyvárad

Nagyvárad, augusztus 3.

Ugy látszik, minden alól van kivétel. És nem lehet mindenben általánosítani, mert van csoda is, amelyik tovább tart mint három nap.

És ez a csoda Nagyvárad felháborodott és kétségbeesett csodája: A 174 elbocsátott magyar munkás és tisztviselő sorsa és jövője.

Még csak órák multak el azóta, hogy az ideiglenes tanács kimondta a könnyű és felelőtlen határozatot, még csak most eszmél a polgár ennek a 174 magyar munkásnak és tisztviselőnek a sorsára keresztül a maga jövőjére, a maga szörnyű kilátástalanságára, de máris megindult egy mozgalom, máris elhangzott egy ohaj, hólabdászerűen elterjedve: Bojkott a strand és bojkott a villamosmű ellen!

Nagyvárad évek óta nélkülözi a strandot. Évek óta hitettege egyik tanács a másik után a várost, hogy meg lesz a strand. A tervekből mégsem lett semmi. A szavak elhangzottak, üres beszédek, széles tervezetések.

És most végre megvan a strand. A várad polgár megkapta a strandot, megépítette számára a városi tanács és a várad polgár olyan boldog vele, annyira örül, hogy örömeiben elfelejti leszámoltatni az építőket.

Akármi van, akárhogy van, felépült a strand — mondja a polgár azzal a beletörődöttséggel és azzal a mindenbe beleegyző fejbőlintással, amivel már el sem tud képzelni városi munkát panama nélkül.

Elképzelhető tehát, mit jelent a várad

polgárnak a strand, annak a várad polgárnak, amelyik nem mehet tenger mellé, nem mehet nyaralni, még Erdélybe sem sehova, akinek csak az van, csak ez marad, hogy egnapi robot után két órát kinn tölt a strandon, sütkérezik a napon, fürdik a vízben.

És a várad polgár most erről készűl lemondani. Érti, hogy le kell mondjon, érti, hogy nem pártolhat egy olyan városi tanácsot, amelyik 174 magyar tisztviselőnek és magyar munkásnak egyik napról a másikra kivette a szájából a kenyeret.

A polgár érti, hogy itten több történt egyszerű jogsérelemnél. Itt több történt kisebbségi sérelemnél. Itt mindennél több történt. Itt egy megzavarodott és esztét vesztett, kritikát és logikát vesztett gyűlölködő tanács ült kéjelgő orgiát agyonhajszolt és agyonvizsgáztatott kisebbségi életek fölött. A polgár érti és tudja, hogy ez így nem mehet tovább. Érti, hogy e fölött így nem térhet napirendre, hogy ezt így, ahogy van, nem vághatja zsebre szétlanul. Nyolcvanezer poigártárs érti, hogy itt már az ő életéről s szó van, itt már holnap vagy holnapután az ő meghajszolt életére is sor kerülhet.

És ezért az összefogás, ezért kell, hogy megtörténjen és sikerrel járjon a bojkottmozgalom.

Hólabdászerűen indult meg ez a mozgalom. Még nehezen terjed. Csak egyik ember mondhatja a másiknak, csak egyik szólhat oda a másiknak: Vigyázz! Ügyelj! 174 magyar munkás és tisztviselő sorsában ott van a te sorsod is. Ma őket, holnap téged és holnapután engem érhet hasonló sors.

És kiadták a jelszót: Egyellen magyar ember se menjen ki a strandra. Maradjanak távol. Tiltakozzanak és ne támogassák a városi intézményt

És a strandmozgalommal kapcsolatosan következőkre talál a villanytelep bojkottálása is.

Kikapcsolni a villanyokat! Világítsunk gyertyával! Világítsunk petróleumlámpával! Győzzük meg ezt a gyűlölködő kisebbségellenes tanácsot arról, hogy Nagyváradon nyolcvanezer magyar ember tiltakozik, amelyik, ha akarja, tönkre tudja tenni a strandot, meg tudja állítani a villanytelep motorjait!

A nagyvárad embernek ma le kell mondania a villanyvilágításról és le a napfényről, a strandolásraól is.

Nyolcvanezer magyar ember érti, hogy nem térhet szó nélkül napirendre akkor, ha 174 tisztviselő és munkás családától együtt ötszáz ember szájából egyik napról a másikra kiütik a kenyeret.

Strandbojkott és villanybojkott! Ezzel tiltakozik a felháborodott Nagyvárad!

Gábor István

HIREK

Az ideális feleségek klubja

A NŐI KLUB nálunk még ismeretlen fogalom, Párisban a sok, több-kevesbé komoly színezetű klubok mellett "Club des Gourmettes" néven egy olyan klub is szerepel, amelynek a tagjait a jó konyha iránti rajongás fűzi egybe.

A „Gourmettes” ezévi rendes közgyűlését természetesen pazar vacsora keretében a szabadban tartotta meg. Kék fenyővel szegélyezett zöld pázsiton állott a terített asztal. A torkosság bünyözőinek ünnepélye — írja a „Le Jour” — határozottan és igen találon emlékeztetett a „La Damnation” (A kárhozat) című ballett egyik jelenetére.

A vacsorán néhány kiválasztott, a férfinemhez tartozó nyenc is részt vett mint vendég. Ezt a tényt felhasználták a rossz nyelvek, valószínűleg azok közül, akik nem izlelheték a vacsora finom fogásait arra, hogy ujjólag hangoztassák: „hiába minden igyekezet, a szigorú exkluzív női klubokban gavallérok hiányában nem érzik jól magukat a hölgyek stb.”

Mindenesetre a vacsora kitérően sikerült, a jelenlevők nagyszerűen mulattak. A távolmaradt rosszmájúak besz-zankodására még napok múltán is általános beszéd tárgyja volt a „Les gourmettes” címen szervezett, újfajta, remek libamájpástétom. A gourmand-ok hallatlan lelkesedéssel beszélnek vendéglátóikról. Az ideális feleségtípust látják a „gourmettes”-ekben, akiktől házasság esetében „lelki megértést” és mindenekelett jó konyhát remélhetnek.

— Legkésőbb decemberben színre kerül Bukarestben Az ember tragédiája. Legújabb értesülés szerint Madách remekműve, Goga Oktávián fordításában, legkésőbb decemberben színre kerül a bukaresti Nemzeti Színházban. Az előkészületek már javában folynak.

— Teherautó és szénásszekér karambolja a nagyváradi országúton. Margittáról jelentik: Klein Sámuel margittai bőrkereskedő áruval megrakott teherautójával hazafele tartott Margittára. Kocsija valószínűleg fektörés következtében teljes sebességgel beleszaladt egy előtte haladó szénásszekérbe, amelyen Weisz Samu fancieskái gazdálkodó és fia ültek. A lökés erejétől a szénásszekér felborult és maga alá temette az idősebbik Weiszot, kit csak hosszas kintlódás után tudtak a szekér alól kiszabadítani. A szerencsétlen gazdálkodót, aki hátgerincétörést szenvedett, egy arrahaladó autó beszállította a nagyváradi közpórházba, míg Klein gépe, mely csak jelentéktelenül sérült meg, folytatta útját. Megindult a vizsgálat annak a kiderítésére, hogy a szerencsétlenségért kit terhel a felelősség.

— Állami iskolai építési láz a Székelyföldön. Csikszereváról jelentik: Alig mulik el hónap, hogy egyik-másik csiki községet, éppen a legnagyobb nyomorúságban, állami iskolai épület építésére ne köteleznék a közigazgatási hatalom. Hatalmas, modern épületeket akarunk felhuzatni a székelyekkel, akkor, amikor betevő falatra is alig-alig telik. Felszik községei után most Alsóikon van a sor. Csikkozsmás község kapott rendeletet, hogy záros határidőn belül 540 ezer lejért építsen állami iskolát. Hogy honnan veszi elő a koldus község a fél milliót jóval meghaladó összeget, azzal senki sem törődik. Pontos, hogy hatalmas állami iskolája legyen az egytanerős románnyelvű iskolának. A községi tanács tiltakozott a parancs ellen. Hangsúlyozta, hogy lehetetlenség teljesíteni a rendeletet a mostani körülmények között. Ennek dacára, — amint halljuk, — 200 ezer lej mégis bekerült iskolaépítési célokra a költségtérítésbe. Csak legyen aki fizetni tudjon.

— Budapesten készül Szőke Szakáll új filmje. Tudósítónk jelenti: Fritz Schultz német színész-rendező, Eszterházy Ágnes, magyar származású német filmszínésznő férje Budapestre érkezett: ő rendezi Szőke Szakáll új filmjét, amely magyar és német változatban készül. Bársony Rózi lesz mindkét nyelvű változat főszereplője.

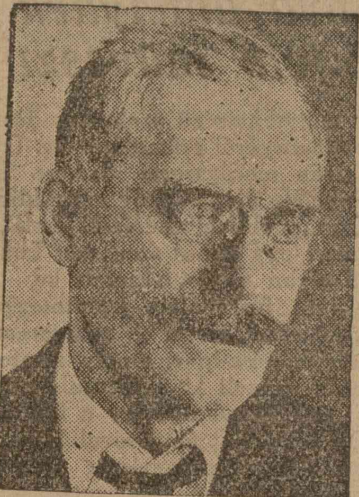
— Orvosi hír. Dr. Bálint Sándor, a berlini egyetemi gyermekklinika volt tud. tanársegéde, a brassói állami poliklinika gyermekosztályának vezetője, gyermekorvosi gyakorlatát Str. Voivodul Mihai (Kolostor-utca) 26. szám alatt megkezdte. Rendel 4—6-ig. Telefon 477.

— Marosludasi hírek. Tudósítónk jelenti: Az utóbbi időben a községet szinte megrohmozták különböző hivatalos személyek, akik a községet kényszerjótékonyagra erőszakolják. A nemzeti repülésvédelmi alap érmeit 10 lejért tüzletről-üzletre járva adják el a hatósági közegek. A napokban pedig minden rádió-előfizetőnek prezentáltak egy 35 lejes számlát, egy kis zománcabláért. A legsúlyosabb sérelme a községnek, hogy míg más vármegyékben 2 évenként történik a mérleghitelesítés, addig Marosludast minden évben pontosan meglátogatja a tordai mértékhitelítő, aki borsos számlái mellett még a tordai román templomról való levelezőlap felvételét potom 20 lejért vesztegeti a hozzá hitelesítés végett menő községnek. Lehet, hogy jövőre már a mértékhitelítő a saját fényképét fogja árustani, amire a község sem a valóságban, sem pedig képen nem kíváncsi. Ki hitelesíti a mértékhitelítő mértékhitelenségeit.

— Ujra megalakult az Indig-kvartett. Párisból írják: Párisban Indig Alfréd hegedűművész, aki a berlini Symphonie Orchester első koncertmestere volt, újra megalakította az Indig kvartetttel és Tritoru-Konzert néven mutatkozott be. Öt párisi hangverseny után belga, holland és olasz turné következik.

A franciák is kezdik végre belátni, hogy Páris a földkerekség legrágább nárosa. Arra már rég rájöttek, hogy London sokkal olcsóbb, mint Páris, az azonban még mindig meglepetés számukra, hogy az élet Newyorkban félannyiba kerül, mint Párisban. Egy Newyorkban járt francia újságíró azzal a szenzációval tért haza, hogy egy dollárért — tizenöt frankért — kétszer bőségesen megebédelt. Párisban ezért a pénzért legföljebb egy igen közepes ebédet lehet kapni. Két dollárnál — harminc franknál többet el sem lehet költeni Newyorkban, míg Párisban az ötvenhatvanfrankos ebéd még egyáltalán nem tartozik a túlságos fényűzések közé. Newyorkban minden ételmiszer fél-, negyed-, néha tizedannyiba kerül, mint Párisban. De az amerikaiak mégsem boldogok, mert ezt a kevés pénzt sem tudják előteremteni. Már ők se. Hol a boldogság mostanában?

KNUT HAMSUN

a nagy norvég író, augusztus 8-ikán ünnepli 75 éves születésnapját. Ezen a napon, az egész művelt világ a lángésznek kijáró ünneplésben részesíti az elbeszélés nagy mesterét.

— Molnár Ferenc már eladta a „Trieszti lány” című új darabját Amerikába és Angliába. Tudósítónk jelenti: Gilbert Miller, Amerika és Anglia legnagyobb színházi producere, megint Budapestre érkezett, hogy megállapodjék Molnár Ferencel a trieszti lány című új darabjáról. Ennek angliai és amerikai előadási, valamint filmjezési jogait még a kéziratból szerezte meg. Millerrel együtt több amerikai „luxusutas” érkezett ide.

— Borzalmas gyermekhalál. Marosvásárhelyről jelentik: Ács Sándor 8 éves nyárádfalvai gyermek anyjával gabonát vitt öröltetni Zsigmond István malmába. Munka közben a malomkerék elkapta a gyermek ruháját és a szerencsétlen kis fiút magára csavarva, valósággal összemorzsolta.

ROSSZ MEGOLDÁS

Móriczka sírva jön haza az iskolából, csak egy omlanak a könnyei.

— Mi történt veled? — kérdi a papája.

— Jajjaj, nem tudtam felelni és a tanító két pofont adott.

— Na, ne sírj, Móriczka, nincs semmi baj, itt van 100 lej, add majd oda a tanítónak.

Móriczka még jobban ordít:

— Nem, nem, csak ezt ne.

— De hát miért nem, Móriczka fiam?

— Mert ha te két pofonért száz lej küldsz, holnap agyonder.

— Veszett kutyák garázdálkodnak Csikban. Csikszereváról jelentik: A nagy meleg következtében egymásután vesznek meg a kutyák. Legutóbb Csikszentmártonon egy és ugyanazon a napon két veszettgyanus kutyamarás történt. Özvegy Szenkovits Ferencné urnót Vitos József

ABLAK

gazda veszettgyanus kutyája, míg Száva Márton kereskedőt egy másik kóbor eb harapta meg. Mindkettőjüket a kolozsvári Pasteur-in-tézetbe szállították.

— Ismét mérges gomba. Marosvásárhelyi tudósítónk jelenti: Jakab József Lavota-utcai lakos, szerdán vacsorára feleségével és 8 éves gyermekével gombát vacsorázt. Kevésel ezután, mindhármán rosszul lettek. Súlyos mérgezési tünetek között kórházba szállították, ahol az orvos azonnal gyomormosást alkalmazott. Állapotuk válságos.

— Kolozsvári hírek. Tudósítónk jelenti: A kolozsvári törvényszék csütörtökön délelőtt, Juhász Kata lopással vádolt öregasszony felett hirdetett ítéletet. A vádlott, aki eddig több mint másfélévig ült a börtönben apróbb, nagyobb lopások miatt és aki ezuttal ékszer, ruhanemű és csirkelopással vádoltan állott a törvényszék előtt, azzal védekezett, hogy öregsége és kibíratatlan nyomora miatt követte el a terhére rótt tetteket. A bíróság, tekintettel a vádlott büntetett előéletére, semmiféle mentőkörülményt nem vett figyelemre és 2 évi fogházra ítélte a 67 éves öregasszonyt. — A kolozsvári hadbíróági börtön kommunista foglyai 9 nap után felhagytak az éhségsztrájkjal. A börtönparancsnokság ugyanis bizonyos engedményeket tett és így a foglyok nem tartották szükségesnek, hogy tovább tüntessenek. — A kolozsvári törvényszék Cristea Péter ruhaneműlopással vádolt, földművest hat hónapra fogházra ítélte.

— Nem a nagyváradi volt alpolgármester, hanem Crăciun mérnök a vasárnap nagyváradi Nac-Crisana mérkőzés bíróvezetésének hőse. Tudósításunkban névcsere történt, melyet ezennel helyreigazítunk. Viszont egy mérnökre sem kevésbé diffamáló az efféle „sporttevékenység”.

Időjárásjelentés. A budapesti időjárás kutató intézet jelentése szerint változó felhőzet mellett, több helyen zivataros esőzések várhatók. A rekkenő meleg átmenetileg kissé csökken.

— Stefan Zweig Rotterdami Erasmus diadala és bukása. A német politikai fordulat óta a világ egyik legnépszerűbb és legtöbbet olvasott írójának ez az első megnyilatkozása. Az író személyes barátai számára néhány száz példányban készült, rendkívül drága bibliofil kiadástól eltekintve, német nyelven csak évek múlva fog könyvtári forgalomba kerülni. A középkor és ujkor határvonala, a nagy földrajzi felfedezések, a renaissance és a reformáció mozgalmak korszakában tűnik fel Rotterdami Erasmus nemes alakja. Stefan Zeig gradiens képet fest Erasmus koráról, de még megdöbbentőbb erővel állítja elének a nagy ellenfél: Luther, titáni alakját. Humanizmus és fanatizmus véres csatái viharzanak előttünk: Író, költő és művész egy személyben Stefan

Zweig, amikor a beköszöntő ujkor véres pirkadását betükben örökíti meg. Az író szívének legbensőbb érzéseiről tesz hitvallást ebben a könyvében és éppen ez emeli a „Rotterdami Erasmus diadala és bukása”-t minden eddigi műve fölé. A magyar kiadás a legfinomabb hófehér papíron, a legszebb nyomdai kivitelben, egész vászonkötésben, gyönyörű művészi védorborítékban kerül könyvpiacra. Bolti ára 144 lej. Kapható a Brassói Lapok könyvosztályában, Brassó, Kapu-utca 56—58., az udvarban.

— Kösztönetnyilvánítás. Mindazoknak, kik felejtethetetlen halottunk, özv. Pataky Ferencné temetésén résztvettek, koporsójára virágot helyeztek, vagy bármiképp részvételüket nyilvánították, különösen pedig a Brassói Cipész Társulat azon tagjainak, kik a temetésen lobogójuk alatt megjelentek, ezúton mondunk hálás köszönetet. A gyászoló család.

— Agyvértódlás, szívszorogás, nehéz légzés, félelemérzet, idegesség, fejfájás, lehangoltság, álmatlanság, gyengeségi állapotok, munkaképtelenség, a rendkívül enyhén ható természetes „Ferenc József” keserűvíz használata által igen sokszor gyorsan megszüntethetők. Tudományos megállapítások megerősítik, hogy a Ferenc József víz a makacs szék-szorulás és az emésztőcsatornán át történő mérgeződés mindenféle jelenségénél — öregnek és fiatalnak — a legjobb szolgálatot teszi.

Tifuszbajjvány ütötte fel a fejét Marosvásárhelyen

Marsvásárhely, augusztus 3

A nyári nagy gyümölcsfogyasztás következtében Marosvásárhelyen tifuszbajjvány ütötte fel a fejét. A városi főorvosi hivatalhoz

eddig öt tifuszos megbetegedést jelentettek be.

A főorvosi hivatal a járvány leküzdésére megtette a szükséges intézkedéseket.

A végzetes „cukorgyár”

Páris, augusztus 3

A külföldi sajtó jelentése szerint, az Ulm és München közötti vonalon, Teiffingtől nem messze, ezerhatszáz munkás hatalmas földalatti üzem építéséhez fogott.

A munka éjjel-nappal megfeszített iramban folyik. A föld felett csak az a három ut látszik, amelyek a lejáratokhoz vezetnek. Az országutat az építkezés körzetében lezárták, a munkahelyet csak igazolvány felmutatással lehet megközeleíteni. Minden munkást hallgatásra kötelezték.

A széleskörű elővigyázatossági szabályok ellenére, hírek szivárogtak ki a földalatti „cukorgyára” vonatkozólag. A jól értesült külföldi lapok úgy tudják, hogy Teiffing közelében, a földalatti, háborús vegyi cikkeket gyártanak.

Capitol Mozgó

Csütörtökön és pénteken utoljára megy a legújabb filmjondóság, mely felülmulja a már bemutatott „Mellékutca” c. filmet

„A MEGGYALÁZOTT”

Nálunk a helyzet változatlan!

Csak a polgármesterné arca ragyog délutánoként a városi diszhintóban

A határszéli kis hajdu városban a helyzet változatlan. A piactéren a munkanélküliek hada meztláb, szurtósan és reménytelenül. Az iparosok ölbetett kezekkel, téltlenségre kárhóztatva, a mindennapi kenyeret sem tudják kiizzadni.

A kereskedők a napokban szomorú éleccel meg akarták alakítani „Az Önálló Kereskedők Munkanélküli Egyesületét”. Az állami és városi adóvégrehajtók erélyes szavakkal, árveréssel fenyegetve, követelik az adót, a taxát. Nagyszalontán, mint mondtuk, a helyzet változatlan. A város lakóit már nem toporzékolnak. A meddő akarásokat régen lefedte a letargia elszakíthatatlan fekete drapériája. Csak az a két fekete ló, a fekete ló lakozott városi kocsit az utca porát ne vágná úgy a járókelők szemébe. A kocsiban nap-nap után a polgár-

mester ur felesége ül.

Kovács Béla interimár bizottsági elnökének felesége a város kocsiján szokott strandra járni, szőlőbe kimenni. Még az üzleti bevásárlásaira is a városi kocsit használja. Abban a szépen lakozott fekete kocsival, azzal a gyönyörű két fekete lóval reprezentál. Ezzel akarja pujkavörökre bosszantani kedves barátnőt. Hogy lám, az én uram polgármester, én a város hintóján járok.

A négy fekete ló című bus dal fájdalom emlékeket támaszt a révedező szemekbe. De ez a felére redukált nagyszalontai két fekete ló már nem is szomorúság. Vérforraló keserűség. Az adófizető polgárok azt mondják: a végleteknek is van határa. Kovács Béla azonban sem végleteket, sem határokat nem ismer. Hitlert megszegyenítő modorban ül és

trónol a polgármesteri bársonyszékben és nem akarja megérteni, hogy a közvagyon mégsem azért van, hogy azt diktatori modorban, önkényesen fel lehessen használni.

Nagyszalonta városa egész biztos, nem azért tartja díszes fogatát, hogy a polgármesternét délutánoként megkocsikáztassa. Különbön Szalontán a helyzet változatlan. A lakosság jórészenek az orra majdnem a bokáig jár. Ezen nincs mit csodálkozni. A különböző primárok már évek óta az orruknál fogva vezetik a polgárságot. A helyzet teljesen változatlan. Csupán a polgármester ur feleségének arca ragyog a gyönyörben és boldogságban, amint délutánoként sétakocsikázásra indul azzal a fényesre lakozott városi hintóval és azzal a tízes két fekete lóval.

Kovács Béla

Irni kell róla itt is egy pár szót, hiszen kisebbségi ember létére országos nevezettség lett belőle.

Tulajdonképpen karriert csinált. Mostanában egymásután dobálják ki a szégyény magyar tisztviselőket és ő polgármestere lett Nagyszalontának.

Lényegében örülni kellene, hogy valaki közülünk is állásba jutott. Magyar ember létére megbecsülik és biznak benne.

Bizhattak is.

Kovács Béla megfizeti a bizalmat. Nem marad adós. Ő is beáll azok közé, akik rajtunk, kisebbségi magyarokon verik le a hatalmi pozíció árát.

Legutóbb kitiltotta Szalontáról a kisebbségi lapokat.

Nekünk csak egy vágyunk van, váia, hogy ki ne nevezzék miniszterelnöknek. Tessék elképzelni, mit csinálna velünk Kovács ur. Hálából. Egy tollvonással eltörölné az életünket.

Ő a beolvasztási politika legnagyobb dicsősége.

A végén kiabálni fogja ő is, hogy a magyarok barbárok és ehhez az érveléshez szállítani fogja a bizonyítékot is. Érvet csinál saját magából.

Nagyszalontának van száraz strandja és nincs szüksége gőzfürdőre

A nagyszalontai strandot egyik „Lásukban” már ismertettük. Megirtuk történelmi pontossággal annak keletkezését. Kiemeltük Suciú Aurél volt polgármester érdemeit, aki, mint Mózes, vizet varázolt a legkopárabb vidéken és a legsivárabb gazdasági esztendőben saját elképzelésére megvalósította a nagyszalontai strandot. Közel 1 millió lejbe került maga a medence. Mivel folyóvíz Szalonta környékén nincs, vizet a strandhoz az artézi viz szolgáltatva volna. Igen ám, de közben a nemzetiparasztpárt uralma leütött a horizontról és leáldozott Suciú Aurél elképzelésének is. Előállt az a tragikomikus helyzet, hogy gyönyörű strandja van Nagyszalontának, csak éppen vize nincs — a strandnak. Mert Kovács Béla nem folytatja elődje programját és a tervbevett ártézi forrásból egyelőre semmi sincsen.

Strand ide, strand oda, még valahogy ki lehetne birni Nagyszalontán strand nélkül is az életet. De az mégis csak különös, hogy Krisztus születése után 1934-ben, a testkultusz és a modern higiénia korszakában egy 16.000 lelket számláló városban ne legyen gőzfürdő. Nem azért, mintha minden szobás konyhas lakáshoz fürdőszoba lenne, a világ-

ért sem. Az egész városkában nincs 10 vízvezetékkel felszerelt fürdőszoba. Az öregek azt regélik, hogy valamikor volt egy malom, amely gőzfürdőre is berendezkedett, azonban ez régen volt. Nagyszalontán, ha valaki sor alá megy, vagy meg akar házasodni, beutazik Váradra a gőzfürdőre...

Egy ügyes vállalkozó pár hónappal ezelőtt azzal lepte meg a nagyszalontai hajduk ivadékát, hogy az egyik malomban gőzfürdőt létesített. Lett erre bámulat és csodálkozás a városban. Kezdetben még csak elmentek az emberek, hogy mire való, meg hogy milyen, de aztán megtapasztalták, hogy nincs ott gőznél meg melegvíznél egyéb, hát többet feléje se néztek.

Már csak szombati nap van nyitva a fürdő. De ez is már csak rövid ideig. A vállalkozó ugyanis egy kis szubvenciót kért. A város pedig a kérelmet elutasította.

Mire Szalonta városának gőzfürdő, amikor strandja van? — Kérdezték egymástól a bölcs városatyák.

És pár hét múlva visszaáll a régi állapot, nem lesz gőzfürdő Nagyszalontán de strand, ha víz nélkül is, megmarad.

Kinek a tulajdona az a cséplőgépgarnitúra, amit egy évvel ezelőtt az ideiglenes tanács 12 szalontai munkásembernek eladott?

A fenti címben felvetett kérdés fogja rövidesen foglalkoztatni az igazságszolgáltatást. Mert az történt, hogy egy évvel ezelőtt a Suciú-féle ideiglenes városi tanács meghirdette, hogy egy régi, használt cséplőgépgarnitúrája van eladó. A hirdetésre több vevő is jelentkezett, de valamennyi között legelőbbet ajánlott egy szégyény 17 tagot számláló munkás-konzorcium, amely mint legelőbbet ígérő meg is kapta a várostól a cséplőgépgarnitúrát, miután annak eladását a legfelsőbb bukaresti árverező bizottság is jóváhagyta.

Tizenhét szegény család ujjongott ennek a rozoga cséplőgépnél. Tizenhét család számára kenyérkereseti lehetőséget jelentett ez a konzorciumos alapon vásárolt cséplőgép. A felsőbb jóváhagyás után a város a vevőkkel megkötötte az adásvételi szerződést. A vevők az adóhivatalba lefizették a szerződés után járó illetéket. És a 17 proletármunkás hozzá látott a rozoga cséplőgépgarnitúra rendbehozásához. Mintegy 14 ezer lejt költöttek csak anyagra és alkatrészeire, amíg a gépet használható állapotba helyezték. Természetesen a tizenhét ember — köztük gépészek és lakatosok, hetekig dolgoztak

a nehéz munkán, mely munkateljesítmény cirka 15–20 ezer lejre tehető, úgy-hogy a cséplőgépgarnitúra kijavítása 30–35 ezer lejbe került. A hatvanöt ezer lejért megvásárolt gép vételi értékét a város az egyik vevő ingatlanára bekebelezte, azonkívül a gépet tulajdonjogfenn-tartással adta el azzal a kikötéssel, hogy amennyiben egyetlen részlet fizetésével is elmaradnak, a cséplőgépgarnitúra visszazár a város tulajdonába. A gépet egyébként 5 év alatt, minden év október 15-én, egyenlő részletben kell megfizetni. Az első részletet már a múlt év októberében le is fizették a város pénztárába, sőt többet fizettek, mint amennyi esedékes lett volna. Egyszerőval becsületesen tették eleget a kötelezettségnek... Csak a város jobban mondva a közigazgatási bürokrácia horított fel mindent, amire 17 munkás család egzisztenciát alapított.

A napokban kiderült, hogy az ideiglenes tanácsnak nem volt iza a cséplőgép eladására.

Kovács Béla tanácsa, hogy megmutassa hatalmát és törvénytiszteletét, oly tanácsi határozatot hozott, amely megemmisíti a

cséplőgépgarnitúra eladását és ha a vevőknek úgy tetszik, vegyék hárbe a várostól a már egyszer tulajdonukba ment cséplőgépet.

A megrémült 17 munkás most, cséplés ideje alatt, fűhöz-fához szállt. Kezükben van a felsőbb hatóságoktól jóváhagyott

szerződés, továbbá a lefizetett tőketörlesztés nyugtája.

Természetesen az igazságszolgáltatás fogja jogerősen kimondani, hogy kinek a tulajdona az a cséplőgépgarnitúra, amit egy évvel ezelőtt az ideiglenes tanács 12 szalontai munkásembernek eladott.

Egy szalontai fiatalember csodálatos találmánya, amelynek segítségével 10 perc alatt 15-féle művészeti portrét lehet készíteni

Egy nagytehetségű szalontai fiatalember találmányáról számolunk be. Davidovits István országszerte ismert fényképész, akinek munkájáról szakkörökben is a legnagyobb elismeréssel emlékeznek meg, most egy elmés szerkezet konstruálásával olyan újítást vezetett be, amely kétségkívül forradalmi jelentőséggel bír a fényképezés terén. A rohamosan fejlődő fényképész-ipar, amely szinte nap-nap után termeli ki a legújabb találmányokat és újításokat, hogy a fejlődés és modern korszak igénylésével lépést tartson, ma már a fényképezés technikáját a művészet színvonalára emelte. De ez még nem zárja el továbbfejlesztésének folyamát, amely arra törekszik, hogy a legegyszerűbbel a legelőbbet alkothassa. Ezt azonban nem kell összetévesztenuünk a filmiparral, amelynek sokkal tágabb tere nyílik erre a különböző technikai segédesszközök révén. A műtermi fényképezésben már eddig is történtek próbálkozások — különösképpen a portréfényképezés terén, ami legegyszerűsítőre a fényképész munkáját az ugynevezett „beállítás”-nál. Ugyanis a felvételezés nem jár mindig sikerrel. Előfordul, hogy vagy a pozitura, vagy a világítás helytelenül adja vissza az elképzelt képet s újabb felvételezés következik, ami

jelentékeny anyagi veszteséggel jár úgy a fényképészre, mint azokra, akik a fényképet készítették.

Ezt a kérdést oldja meg a Davidovits István által konstruált szerkezet, amely lehetővé teszi, hogy az egyén a saját elképzelése szerint is lencse elé üljön és 15 pozitúrában felvételeztesse magát. Emellett rendkívül gazdaságos az eljárás, mert semmivel sem kerül többbe, mint az eddig alkalmazott egyfelvétel után készült kép.

De a szakfényképészek körében is nagy érdeklődésre talált Davidovits István konstrukciója, amelynek teljesítménye hasonló az ország néhány helyén alkalmazott ugynevezett „Polly Fotó” készülékhez. A különbség azonban az, hogy amíg a „Polly Fotó”-gép közel 150 ezer lejbe kerül, addig Davidovits „Tripell-Fotó”-nak elnevezett készüléke nem kerül 500 lejbe és tökéletes, művészeti kálitátsu fénykép készíthető vele. További előnye, hogy bármilyen műtermi gépre könnyen felszerelhető.

Davidovits István találmánya iránt egy tekintélyes külföldi gyár érdeklődik és nagy összeget ajánlott fel érte, ami szintén bizonyítéka, hogy ez a tehetséges szalontai fiatalember értékes újítással lepte meg a fényképezési ipart.

Zsufolt házak mellett játszott Nagyszalontán a Jódi-féle színjársulat...

Csoda történt Nagyszalontán. Olyan csoda, amilyenre még nem volt példa. A Jódi-féle színjársulat 2 héti telt ház előtt játszott. A vonzó varázs Pintér Böske személye volt. A közönség szinte extázisban járta a színházat. Tapolt és lelkesedett. Pintér Böske meg is érde-melte a rajongó szeretetet. A régi rutin-al játszott.

A bucsulóadás napján Szendre: Mihályné, az aradi színház „igazgatója” személyesen jött le Nagyszalontára, hogy Pintér Bösket magával vigye Aradra.

Pintér Böske nem ment. Nem akart megválni a kis együttestől. Félt, hogy ha ő eltávozik, feloszlik a társulat. Maradt. Inkább Belényesre ment a kis trupp-al, mint Aradra — Borcsa mamával.

Különbön igen rokonszenves volt Pintér Böske az a magatartása is, amikor kétheti nagyszalontai tartózkodása után a kis társulat utra készen állott.

Nyitott teherantóval ment az együttes. Pintér Böske is velük ment. Nem vonat és nem taxit, hanem huszadmával egy csomagokkal megrakott nyitott teherautóban. Azt mondta Pintér Böske:

Én is tagja vagyok ennek a társulatnak... Össze álltunk, együtt jöttünk és együtt megyünk jóban, rosszban.

A társulat pedig büszke primadonnájára: inkább koplal a kis konzorciumos együttes, de Pintér Böske minden este megkapja tiszteletdíját.

Arany János szülővárosában baldoklik az Arany kultusz

A Toldi-téren még ott áll a Csonka-torony. Még vasárnapoként megnyílik ajtaja. Még hirdetik az Arany-kultuszt. Az idegenek, ha Szalontára jönnek, még felkeresik az Arany muzeumot, de szomorúan kell megállapítani, hogy egyre halványul, egyre szürkül, egyre homályosodik Nagyszalontán az Arany-kultusz.

Az Arany Egyesület már elmulasztja a szokásos emléknapi megemlékezést. Nagyon sok szalontai polgár van, aki még nem látogatott el a főtéren levő Csonka-toronyba, amely pedig vasárnapokor nyitva áll és várja az érdeklődőket.

Az Arany Egyesületet sürgősen át kellene szervezni, mert mégis csak úgy illenék, hogy Nagyszalontán legalább nagyobb lelkesedéssel ápolják Arany emlékét.

K Ö Z G A Z D A S Á G

Az erdélyi magyarság hitelügye

Kolozsvár, augusztus 3.

Dr. Gyárfás Elemér szenátortól kaptuk az alábbi értesítést:

Az adósságrendezési törvény s a most életbelépett új banktörvény elegendő aktuálisá tette az erdélyi magyarság hitelügyének közelebbi megvizsgálását.

Az adósságrendezési törvény tökéleszállításainak terhét nem az állam viseli, hanem azt a törvényhozó egységében áthárította arra a magántőkére, mely a szabályozás alá került kölcsönökben helyezve találtatott.

E törvényes rendelkezés új és nagy fontosságú problémák elé állította az adósokat is és a hitelezőket is.

Az adósoknak számolniuk kell azzal, hogy előreláthatólag ez az utolsó és végleges szabályozás a kérdésnek s következőleg meg kell tenniük a törvényes időben a szükségeseket helyzetük rendezése és jövőjük biztosítása érdekében.

A hitelezők — értve alattuk egyrészt a pénzintézeteket s másrészt ezek hitelezőit: a betevőket — szintén számvetéssel tartoznak önmaguknak, hogy miként ment hetik meg a nagy összeomlásból legalább azt, ami nekik papírforma szerint megmaradt s ami szintén menthetetlenül oda vész, ha okos előrelátás és bölcs intézkedések helyett, a jégverés miatt elkeseredett gazda módjára kezükbe veszik a hadarót, azzal a felkiáltással: Hadd lássuk, Uram Isten, mire megyünk ketten!

A banktörvénnyel pénzügyi kormányzatunk új alapokon és az eddiginél összehasonlíthatatlanul szigorúbb és nehezebb feltételek mellett, alapjaiban újáépíteni igyekszik az ország összes hitelszervezetét.

E szervező munkából most kimaradni annyit tesz, mint lemondani arról, hogy a román uralom alatt élő erdélyi magyarságnak saját önálló hitelszervezete lehessen és belenyugodni abba, hogy a mi takarékosági tőkénket mindenkoron mások kezeljék s hitelszükségeink kielégítésére is másokhoz legyünk kénytelenek fordulni, átengedni ezzel egyszersmindkorra ezeknek az üzletágaknak mindenemű kereseti lehetőségeit is másoknak.

Az Országos Magyar Párt Elnöki Tanácsa nyomban e hitel törvények megszüntetése után, ez év május 8-án tartott ülésében foglalkozott e nagyjelentőségű kérdésekkel s a kibontakozásra irányuló törekvések egységes vezetését s az egész magyar közvélemény erkölcsi erejével való támogatását már akkor a saját elsőrendű feladatának ismerte föl és jelentette ki.

Az ügyre befolyással rendelkező tényezőkkel s a különböző érdekeltségekkel három hónapon át folytatott alapos és szakosított megbeszélések alapján a pártvezetőség ma már elérkezettnek látta az időt arra, hogy a teendőket formába öntse a kialakulandó egységes tervet a nyilvánosság szavával is alátámaszva s állást foglaljon e nagyjelentőségű kérdésben, melyekre már egyes tagozatok, így a Bihar megyei és háromszéki tagozat is, saját kezdeményezéséből figyelemre méltó javaslatokat dolgoztak ki és terjesztettek elő.

E célból az Országos Magyar Párt Közgazdasági Szakosztálya augusztus 6-án, hétfőn délelőtt 9 órakor Kolozsvárt, a párt kolozsvári tagozatának üléstermében nyilvános ülést tart, melyre a szakosztály tagjain kívül meghívást nyertek a magyar gazdasági szervezetek s a párt vár megyei és törvényhatósági városi tagozatai is.

Remélünk kell, hogy ez az illusztris értekezlet világos szemmel ki fogja jelölni azokat az utakat, melyeken az erdélyi magyarság hitelügyét mai válságos helyzetéből előbbre lehet juttatni.

Az új gyűjtőáru-tarifa erősen megszigorította a grupázsáruforgalmi koncessziók feltételeit

A fuvardijakat 25 százalékkal megdrágította a vasut — A garanciát felemelték 3 millió lejre — Új állomásokat is bekapcsolnak a gyűjtőáru-forgalomba

Bukarest, augusztus 3

A napokban kerül minisztertanács elé a CFR új gyűjtőáruforgalmi tarifája, a melynek alapján módosítani fogja a koncessziós vállalatokkal fennálló szerződését. A grupázsforgalom elnevezés alatt ismert szállítási rendszer körül ebben az évben is lejátszódtak a szokásos harc a koncesszió régi tulajdonosai és azon cégek között, amelyek maguknak szeretnék ezt az üzletet. A különböző intervenciók hatása alatt

a CFR igazgatósága még ez év tavaszán azzal a gondolatokkal foglalkozott, hogy megszünteti a grupázs-koncessziót és a gyűjtőforgalom díjszabását leszállítja 50 százalékkal,

ami azt jelentette volna, hogy minden feladó közvetlenül veheti igénybe ezt a kedvezményes tarifát. Más oldalról azt javasolták a vasutnak, hogy a tarifa megtartásával vegye saját kezelésbe a gyűjtőforgalom megszervezését és lebo-

nyolítását, hogy maga keresse meg azt a jutalékot, amit bizonyos forgalom után a koncesszió tulajdonosai keresnek meg. Végül is hónapokig tartó tanácskozás után a CFR úgy döntött, hogy a koncesszió-rendszert meghagyja, csak a feltételeket módosítja.

Az új tarifa, amely a régi kivételes díjszabás elnevezés helyébe az 501. számú tarifa elnevezést kapta, mindenekelőtt 3 millió lejre emeli fel a garanciát mindazon cégek részére, amelyek gyűjtőforgalmi koncessziót akarnak kapni. A vasutal már szerződéses viszonyban levő cégek kötelesek az eddigi 2 millió lejes garanciát kiegészíteni. Az 501. számú tarifa az eddigi díjtételeket általában 25 százalékkal megdrágítja, azonkívül pedig előírja, hogy ezentul naponta egy fuvarlevéllel legfeljebb 5000 kiló árut lehet feladni. Eddig bármilyen mennyiséget lehetett egy fuvarlevéllel naponta szállítani.

Beállított ezenkívül a vasut még egy

új tarifát, az 502. számú, amely vagonként és kilométerenként 16 lejes fixösszegű szállítási díjat ír elő, tekintet nélkül, hogy milyen árut szállítanak benne. Ezt az összeget azonban visszafelé is kell a vagonért fizetni, még ha üresen fut is. Bukarest—Kolozsvár például 502 kilométer, visszafelé ugyanannyi, összesen tehát 1004 kilométer. Egy vagon árunak Kolozsvárra szállítása tehát 16.064 lejbe kerül. Az elindítások a vagonban legalább 5000 kiló árunak kell lennie.

Súlyos feltétele az új gyűjtőforgalmi tarifának az, hogy

a koncesszió tulajdonosait körülbelül 50 új feladóállomás és 170 új leadóállomás kiszolgálására kötelezi a régiékek mellett.

Ezek az új állomások természetesen kifizetendők és aligha fogják a grupázs-szolgálat beszerzésével és fenn tartásával járó kadásokat fedezni.

A gyárpar egész sereg importcikkre kéri a kontingentálás kiterjesztését

Egyes áruknál a kontingentálási illetékek felemelését javasolja az UGR

Bukarest, augusztus 3.

Előző számunkban részben ismertettük a gyárpari szövetség által beterjesztett memorandumnak azt a részét, amelyben az UGR újabb cikkeket kontingentálás alá és az importkvótájuk 50—75 százalékos csökkentését javasolja. Az alábbiakban folytatólagosan közöljük ezeknek az áruknak az adatait, amelyek minden bizonnyal nagy ellentmondást fognak a kereskedelem körében kiváltani.

977—978. vámtétel. Poharak, kancsók üvegből és vizes üvegek. Tavalyi import 3,269.000

lej az 1932. évi 1,512.000 lejjel szemben. Amihez az UGR hozzáteszi, hogy közönséges vizes poharat elegendő mennyiségben gyártanak az országban is, viszont a kristálypoharakat nélkülözni lehet. Ezért a behozatal 50 százalékos csökkentését javasolja.

1061. vámtétel. Parkettadrótban is több mint 50 százalékkal emelkedett a behozatal 1933-ban, vagyis 1,349.000 lejről 2,101.000 lejre, holott a belföldi gyárak fedezni tudnák az egész szükségletet. A gyárpari szövetség az import teljes betöltését kéri.

Áruk, amelyekből belföldön is elegendő mennyiséget gyártanak

1064—1067. vámtétel. Vasdrótszövetek és sodronyok, méteráru. Az import már 1931. óta állandóan emelkedik. Tavalyi a behozatal értéke 9,243.000 lej volt. Ezen cikkeket nyersanyaga, a 0,4 milliméternél vékonyabb vasdrót kontingentálva van és belföldön is csak kis mennyiségben készül. Emiatt az UGR azt javasolja, hogy a kormány kontingentálja az 50 százalékkal csökkentse ezen cikkeket behozatalát, a vászonba, posztóba, vagy bőrbe foglalt drótkétek kivételével, amelyeket nálunk nem készítenek, viszont a textiliparban nélkülözhetetlenek.

1069—1073. vámtétel. Szegek, stifttek, szegek és patkószegek. Tavalyi import, valamivel több mint 1932-ben, 4,128.000 lej. A drót és vaslemez, mint nyersanyag, kontingentálás alá esik. A behozatal felére csökkentését kéri a gyárpar.

1140. vámtétel. Rezervoárok és bármilyen tartályok vaslemezről, akármilyen módon készíthetők. A tavalyi 3,792.000 lej értékű import 50 százalékkal csökkenthető, mert belföldön az egész szükséglet előállítható.

1142—1143. vámtétel. Főzőkályhák és tápkályhák vaslemezről, valamint azok alkatrészei, mindenféle formában. Miután tultermelés van az országban, az elmúlt évi 3 millió importot 25 százalékká lehet csökkenteni.

1145—1147. vámtétel. Csomagolásra szolgáló hádoztatók (dobozok, kannák stb.) elegendő mennyiségben készülnek itthon is. Tavalyi import 4,386.000 lej, egy millióval több mint 1932-

ben. A behozatal felére redukálendő.

1152. vámtétel. Gombok vasból, vagy vaslemezről. Tavalyi import 2,069.000 lej, amit 75 százalékkal kell csökkenteni az UGR, még pedig igen érdekes indoklással. Ennek a cikknek a nyersanyaga, a hideg uton előállított abroncsvas, kontingentálva van és csak Németországban készül, ahonnan kizárólag kompenzációs uton hozható be, viszont a készáru minden nehézség nélkül lehet Németországból importálni.

1164. vámtétel. Irodaszerekből 1933-ban Románia 2,623.000 lej értékű árut importált, holott azokat belföldön is gyártják kontingentált nyersanyagból. A behozatal 50 százalékkal csökkenthető.

NÁLUNK ALLANAK A GYÁRAK — JÖN AZ ÁRU NÉMETORSZÁGBÓL

1178—1180. vámtétel. Csavarok, csavarszegek, kapesók, akasztók, kampók, szigetelőtámasztékok, stb. Ezekben a cikkekben nálunk tultermelés van és a gyárak csak félüzemmel dolgoznak, mégis tavaly 9,932.000 lejes import volt belőlük, tehát még valamivel több, mint 1932-ben. Felére leszállítható.

1203, 1205—1206. vámtétel. Furók, spirálfurók, stb. Tavalyi import 6,170.000 lej az 1932. évi 5,573.000 lejjel szemben. Amióta május elsőjén a spirálfurókat kivették a kontingentálás alól, a belföldi gyáraknál tett megrendelések felére estek, mert ezt a cikket a kereskedők Németországból importálják. Most igen sok

gyár itt áll a furók előállítására szolgáló új berendezéssel és nincs munkája. Ugyanez vonatkozik a többi idefoglat cikkre is. Az import 25 százalékos csökkentését javasolja az UGR.

1421. vámtétel. Rézdrótszövet és sodrony. Tavalyi import 2,822.000 lej, amely felére leszállítható. A rézdrót kontingentálva van és a belföldi sodronygyárak nem kaptak elegendő nyersanyagra importengedélyt, így tehát nem tudták a megrendeléseket elkészíteni. Ezért emelkedett a behozatal 40 százalékkal.

1435. vámtétel. Gombok rézből és fehér fém-ből. A tavalyi 2,104.000 lejes import 50 százalékkal csökkenthető. A cikket belföldön is gyártják elegendő mennyiségben, kontingentált nyersanyagból.

1489, 1491—1504. vámtételek. Gyermekekjátékok fából, vagy akármilyen más anyagból. Az elmúlt évi 15,983.000 lejes behozatal majdnem kizárólag Németországból származik. Jórészet belföldön is elő lehet állítani és ezért az import 50 százalékkal leszállítható.

A NYERSANYAG KONTINGENTÁLVA VAN, A KÉSZÁRU SZABADON BEHOZHATÓ

1562. vámtétel. Ammóniák. Habár tultermelésünk van belőle, tavaly mégis behoztak 1 millió 605.000 lejt. Teljesen nélkülözhető és 75 százalékkal csökkenthető az importja.

1621. vámtétel. Szalmiákszesz. Már belföldön is megkezdtek a gyártását és az UGR erre való tekintettel kéri a behozatal megnevezését, valamint a tavalyi 3,339.000 lejes behozatalnak 20 százalékkal való csökkentését.

1677. vámtétel. Tejsav. Tavalyi import 3 millió 614.000 lej. Husz százalékkal csökkenthető.

1757. vámtétel. Illatszerek és kozmetikai cikkek. Az import tavaly 9,079.000 lejre emelkedett az 1932. évi 7,106.000 lejről, mert a belföldi gyárak legtöbbje nem kapott elegendő nyersanyag (éterikus olaj, festőanyagok, stb.) behozatalára engedélyt és kénytelen volt a termelését csökkenteni. Miután a készáru nincsen kontingentálva, természetesen többet hoztak be belőle. A gyárpari szövetség, amikor a készáru behozatal 50 százalékos csökkentését javasolja, még hozzáfűzi, hogy a belföldi parfümgyárak évente 10—15 millió lej értékű nyersanyagot importálnak, azonkívül közel 300 millió lej értékű más belföldi árut használnak fel (alkoholt, csomagolást, címkéket, papírt, kapszulákat, stb.).

1789. vámtétel. Ceruzák és pasztellkréták. Tavalyi import 2,077.000 lej, amely 20 százalékkal csökkenthető. Az UGR csak azért kéri a kontingentálást, mert így elkerülhető lenne a visszaélés, hogy ezen vámtétel alatt vámolassák el az 1788. tétel alá tartozó ceruzákat. 1276. vámtétel. Szigetelőcsövek és védőkivillamos vezeték részére, valamint alkatrészeik. Tavalyi import 5,662.000 lej. Ennek a cikknek a kontingentálását és az import 20 százalékos csökkentését minden indoklás nélkül kéri az UGR.

1327. vámtétel. Megdolgozott ólom. Tavaly behoztak 1,692.000 lej értékben, holott Rom-

niának túltermelése van ólomban. A kvóta 26 százalékos csökkentését kéri az UGIR.

VAMVEDELEM A KONTINGENTÁLÁSI DIJAK FELEMLÉSE FORMÁJÁBAN

Van azután öt olyan kontingentálási cikk is, a melynél az UGIR a kontingentálási illetékek felemelését kívánja. És pedig: nagyalatok bőrből készült fekete, vagy színes lakkbőröknél (97. vámtétel) a mostani 30 lejről 120 lejre, borjubőraknál (98. vámtétel) 60 lejről 120 lejre, ócska ólomnál 100 lejről 300 lejre és ugyanígy a meg nem dolgozott ólomnál is (1325. és 1326. vámtétel), az ólomminiumnál (1770. vámtétel) 100 lejről 400 lejre.

Összegezve a gyáripari szövetség által javasolt intézkedéseket, az UGIR azt állítja, hogy az iparokk kivételének prémiumokkal való fokozása néven évente legalább 800 millió lej, a fakivételből megint 400 millió, a nélkülözhetetlen, vagy belföldön is gyártott áruk, valamint a luxustárgyak importjának csökkentéséből, 800 millió lej, az ezentúl kontingentálási áruk importkvótájának leszállításából pedig 120 millió lej értékű deviza lenne megtakarítható, vagyis összesen 2 milliárd 140 millióval kevesebb devizáról kellene gondoskodnia a Banca Națională. Pontosán ennyi fedezetlen külföldi követelést mutat ki a jegybank a rendelkezésére álló és az igényelt devizamennyiség között.

Legközelebb az importkereskedelem álláspontját fogjuk ismertetni az UGIR javaslataival kapcsolatban és az egész kontingentálási kérdéskomplexumban.

(b. e.)

ÁRU- és PÉNZPIAC

MAROSLUDAS

Gabona- és más piaci árak: Tengeri 320, buza 410. Elég nagy mennyiségű kínálat volt a gabonafélékben, de a kereslet mind felvásárolta. Tojás 75 bani. A középalmi lisztárak a következők: 0-ás liszt 7 lej, egységes liszt 6 lej és kenyérliszt 5.50 lej.

ALLATPIAC

A sertéspiac még mindig le van zárva. Kialakult ár tehát még nincs. A helyi magánvásárlásokkal a I. zsirsertés kg-ja 20 lej, a huszsértés 16 lej. Az élőszág-piac nagyon lanya volt, ugy a kínálatban, mint a keresletben. Az exportszinételés érezteti hatását. Az ökrök ára 5-6 lej között váltakozott.

ALLATPIACOK KÜLFÖLDÖN:

Bécsben a vágómaharvásáron 1617 db-os felhajtás volt. Az irányzat megélnékült. Árak: ökrök, extrém S 1.20-1.28, Ia 1.10-1.20, IIa 1-1.10, bika, extrém 0.97, Ia 0.88-0.94, tehén, extrém 0.95, kicsontoznivaló 0.50-0.70 élőszulkg-ként.

Párisban a birkapiacon 4799 db-os felhajtás volt. Árak: francia bárány 12-15.60 ffr., ürü 8-13.40, anyabirka 6-8.80, magyar ürü 10-10.50 huskg-ként.

CSIKÁGO

NYITÁS

Buza: július 99-75, szeptember 102, december 108-50, május 105.87.

Kukorica: júliusra nincs jegyzés, szeptember 69.50, december 72.50.

Zab: júliusra nincs jegyzés, szeptember 46.12, december 47 és ötnyolcad.

Rozs: július 87, október 89, december 90.25, május 94.25.

ZARLAT

Buza lanya irányzat: július 99.12, szeptember 100.75-100.87, december 102.50-102.62, május 104.75-104.87.

Kukorica tartott irányzat: július 67.25, szeptember 69.50, december 72.50.

Zab lanya irányzat: július 44.50, szeptember 45.87, december 47.12.

Rozs lanya irányzat: júliusra nincs jegyzés, szeptember 74.12, december 75.75.

WINNIPEG

NYITÁS

Buza: július 87, október 89, december 90.25, május 94.25.

ZARLAT

Buza lanya irányzat: július 85.87, október 87.50, december 88.75, május 92.75.

Arpa: július 49.12, október 49.37, december 49.87.

LIVERPOOL

ZARLAT

Buza tartott irányzat: október 5.08, december 5.10 és egynolcad, március 6.00 és egynolcad.

Kukorica tartott irányzat: augusztus 11.00, szeptember 11.01 és egykettő, október 11.06.

GABONABEVITELI-ENGEDÉLYEZÉSI ELJÁRAS CSEHSZLOVÁKIÁBAN

A csehszlovák kereskedelemügyi miniszter legutóbb megjelent hirdetménye értelmében buza, rozs, árpa, zab, tengeri, liszt és őrlémények, valamint korpa, olajpogácsa, dara, répaszlet bevitelét kizárólag a Csehszlovák Gabonatanácsnak, illetőleg az általa felhatalmazott személyeknek fogják engedélyezni. A beviteli engedély kiadásáért 1 százalék illeték fizetendő. A beviteli engedélyeket a gabonatanács útján a kereskedelemügyi minisztériumnál kell kérni az eldört nyomtatványon.

TAMÁSI ÁRON:

BAJLÁTOTT FÖLDÖN

Számadó irások egy székely falu mai életéről

IV.

Ahik előljárnak a faluban és a borsot is főrik

Farkaslaka, augusztus 2

Nemcsak a vér és a lélek kedvéért tettem, hogy egy kissé elidőztem a család egyik ágának tűzhelyén, hanem tettem főképpen azért, hogy látni lehessen: miképpen él és mily nehezen teremti elé már a bétevő falatot is egy székely család, amely legalább százötven esztendő óta mindig és mindenben vezető családjává vált ennek a falunak. Jó módban és tudományban egyaránt, hiszen egyebek között dülölkét nevelt, latin nyelven könyveket szerző tudós ügyvédet, vándorszínészt a magyar színpad őskorában, nagy kanonok-papot és az én személynemben író. Most már megfordult azonban a kocka, mert nem ő nevel előljáró férfiakat, hanem őt neveli a mostoha idő.

Lehet azonban, hogy a természet törvényei szerinti kitermette gyümölcseit ez a fa és száradásnak indult, miközben más fákön rügyek és virágok jelzik a biztató idöket.

Lássuk hát az egész gyümölcsös kertet, magát a nagy és együttélő családot: a falut! Ott fekszik a Fehér-Nyik fejében, hosszan elnyújtóva a völgyben, fejt az erdős hegyekbe dugva. Nem a legidősebb falu a környéken, de körjegyzőségével, postájával és csendőrségével most központ. Tiszta székely népe határtalanul szorgalmas, erősen vállalkozó szellemű, találékonyság és igényes. Szellemileg annyira szomjas és fogékony, hogy nincs az a vidéki város, amely dívat, politika és eszmeáramlatok dolgában megelőzné.

Szintiszta katolikus volt mindig. Negyven-nyolc előtt csak egy kis temploma volt, de mivel rohamosan szaporodott a népe és nagy templombajáró is volt, az egyik szomszéd falu nagyobb templomába jártak. Nem tudom, hogy mennyi ideig tartott, amíg így szomszédban dicsérték az Istent, de akármédig tartott, nem maradtak adósok, mert egy olyan hatalmas és gyönyörű erdőt adtak tiszteletdíj fejében a szomszéd falunak, amelynek árából bazilikát lehetne ma is építeni. Negyvennyolc után azonban, amint nagyanyám mondja, egy István nevű ösöm, ki testvére volt az úkapának és a szabadságharc idején jegyző a faluban, felépíttette a mai templomot, mely városba is beillenék.

Eleven minden vallási hagyomány itt és erős a vallási élet ma is. Mert vallási élet ez és nem vallásos. A jámborság és istenféltem, a megszokott értelmében, inkább a vénasszonyok dolga. Ellenben az, hogy kitűnő papja legyen a falunak, akít jól tarthat és a tenyerén hordozhat, az már a legelső és a legfontosabb tétel. Hat napig, ha nincs temetés vagy keresztelés, akár aludjék is a pap vagy menjen rokonlátogatni, de a hetedik napon teljes fegyvertel álljon az éltre, mert csorbíthatatlanul él itt ma is a biblia parancsa:

A hetedik napot az Urnak szenteld!

*

Általában szerencsése is van a papokkal a falunak. Aki például engem keresztelt és valásra tanított az elemi iskolában, olyan kiváló székely férfi volt, akinél kiválóbbat, papban, eddig még nemigen sikerült látnom. Kár, hogy harmadik elemista koromban, bent az iskola-teremben és a szemünk előtt, féltékenységgel bévérezte az akkori ürge kántorunk a fejét, mert amiatt el kellett hagynia a falut, a kántorral együtt.

Utána egy finom uriember paposkodott, amíg én a diákeveimet éltem. Ez önként ment el, mert sokallotta már, hogy a faluban mindenki többet akar nálánál tudni. Aztán egy jószágos és egyszerű székely bácsi jött ide papnak, aki egyszer, a városból jövet, ugy esett ki a székelyből az országúton, hogy ott is maradt székely.

Aki utána jött és most is létezik, szintén érdekes ember. Ez már nem elégedett meg azzal, hogy csupán az Ur követe legyen a faluban, hanem világi személyeknek és földi dolgoknak is képviselője próbál lenni, sőt harcossá maga módja szerint. Kistermetű, hatvan körüli ember, ragyás és köznapi arccal és sajnos, megromált egészséggel, a gyomra miatt. Sok szorgalom, rengeteg érdeklődés van benne s bár kicsinyes természetű, mégsem lehetne azt mondani rá, hogy szándékosan kívánna rossz ember lenni.

De valahogy már ugy született, hogy hergelődni és gyűlölködni tud a legjobban. Ha például a jegyzőt említ előtte az ember, megárdul mingyárt az arca s a szeme elhagyja papi mivoltát. Pedig említenem kell, sőt melléje kell e betűk sorában állítanom, mert nagy tényszerű ma falun a jegyző. Sokkal nagyobb, mint ennek előtte volt, mivel nemcsak a köz-

igazgatás kirendeltje, hanem a mindenkori hivatalos politika hatalmi szócsöve, az adók behajtója, a falu gazdasági és rendészeti felügyelője s még postamester is, bár azt a sok munka miatt és a kevés fizetés miatt nem szívesen csinálja. Szinte azt mondhatnám, hogy mindazt gyakorolja és végbeviszi a faluban, amit az összes miniszterek gyakorolnak és visznek végbe az országban.

A neve után itélve, az őseit talán a Bach-korszak bevándorlói között kell keresni. Bár jól beszél románul, anyanyelvének mégis a magyar tűnik. Így külsőleg civilizált és értelmes uriember benyomását kelti és az marad aktor is, ha beszél véle az ember. Nagyon rossz véleménye van a papról, de nyugodtan mondja ezt és érvelkel támaszja alá.

Pontos hivatalnok és diplomata egyszemélyben.

Már egészen más világ szűfötte a bírót. Gyermektelen, ötvenes ember. Már nyolc éve bíró. Az a meglehetősen hatalmas, ami a bíró kezében van ma, rendkívül elbizakodott és gögőssé tette, kivált, hogy annakelőtte is az volt. Kezdetben s még négy esztendővel ezelőtt is, a háta megitt állott a falu zöme, különösen a szegényebb gazdák, kikkel elnézőbb szokott lenni hatalmának gyakorlása közben. Lassankint azonban a pap maga köré gyűjtötte és megnyerte a falu módosabb gazdáit, mintegy tizenkét-tizenöt embert. Ezek aztán addig szították és gyurták a közhangulatot, amíg a bírónak már csak suttymban maradtak hívei. Igaz, hogy a papnak és tanácskarának alapos érveket szolgáltatót ahhoz a bíró, hogy népszerűtlenné lehessen tenni őt. Mindenekelőtt és főképpen visszatetszést szült, hogy nem mindig a falut képviselte a román közigazgatás felé, hanem ennek a közigazgatásnak a céljait szolgálta a faluval szemben. A gögős és elbizakodott embert annyira elvadtították a pap és hívei, hogy minden önkritikája felmondta a szolgálatot és a közigazgatás román uraira támaszkodva próbálta tartani magát. Emberileg tehát nagyon is érthető ez s bár a felelősség legalább felelőrszben azokat terheli, akik őt elvadtították, mégsem megbocsátható magatartás ez egy székely faluban, mely a románosítás és a gazdasági megnyomorítás kínjai között vergődik.

*

Ennekelőtte s még tizenkilenc után is néhány esztendeig, elég volt egyetlen kopogó jegyző is arra, hogy ellássa a körjegyzői teendőket. Egy falusi és a régi jóvilágból visszamaradt ember segített neki és segített az ügyesbajos embereknek. Kedves és kedélyes hely volt a jegyzői iroda, amolyan hivatalos tűzhely féle. Ma a körjegyzőn kívül két fiatal gyakornok dolgozik itt és mellettük még Vencel, a jóeszű és mindenben falusi Vencel, aki dobol és kihordja a postát, közmunkára parancsolja az embereket, ijeszti az adófizetés tekintetében és megcsinál mindent, amit csak ki lehet gondolni.

S a felekezeti iskola kedves és szeretetben álló tanítónőjén kívül, aki engemet is a betűvetésre tanított volt, ott van már a község házában ideiglenesen felültött állami iskola, két tanítóval. És ott van már egy bérelt házban az óvoda is, amelynek óvónője régikirályságbeli s csupán tolmács utján tud szót cserélni az apró székely gyermekekkel.

Igy kormányozzák hát a falut: lelkeknek és természetének utjából sokszor kikényszerítve. És így művelik a falut: vagyoni állapotának figyelme nélkül és nyelvének tisztelete nélkül. Ugy tűnik sokszor, falumat egytestben látva, mintha egy lerongyolódott vándort látnék az országút közepén: sokat tanult és sokat tapasztalt öreg vándort, aki szenvedő arccal és megrebbent értelmes szemekkel áll, miközben anyai terket raknak rá, amennyit el nem bírhat.

Csak a mesében.

Szerencsére a gyönyörű mesék népe ez.

*

Nem hagyhatom ki a csendőroket sem, ha már itt motoszkálok az égi és földi hatalom tájain. Bár az ember nem szívesen beszél arról, ami rossz emlékeket szokott ébreszteni benne. Az én rossz emlékem abból áll, hogy ezelőtt őt esztendővel ártatlanul kellett megköstölönm azt a hatalmat, amit a csendőrség jelent. Akkor jöttem ugyanis haza Amerikából s alig pihenem ki magamat Kolozsváron, mingyárt hazaindultam, hogy anyámat és a szülőfalumat meglátogassam. Nagyon hozzászóltam volt Amerikában az emberi szabadsághoz és a polgári szabad mozgáshoz s így meg sem járta az eszemet, hogy igazolványokkal szereljem fel magamat. Megjártam azonban, mert Székely-

udvarhelyen megszólított egy fiatalember és azt mondta nekem:

— Az ur nagyon ismeretlen nekem.

— Sajnos, én sem tudok önre visszaemlékezni — feleltem.

Ennek a párbeszédnek rövidesen az lett a vége, hogy felvitt a politikai rendőrségre, ahol rögtön átadtak a csendőrségnek. Itt köstöltam meg a csendőri hatalmat, igaz, hogy csak kis kanállal, mert verésre nem került a sor. Volt annyi eszem ugyanis, hogy amikor testileg fenyegetett az őrmester, szépen elhallgattam s az íróasztala mellől az ajtóhoz állottam, ahogy ő parancsolta. Egy éjszaka azonban ott aludtam a fogdában, melynek csak padlója volt és messze lent egy kis ablaka. Aztán másnap kikísértek fegyveresen a falumba, de nem a szülői házba, hanem az őrsre.

Bizonyára gyanus voltam nekik.

Most hát okosabb lévén, nemcsak igazolványokkal szereltem fel magamat, hanem otthon a faluban mindjárt el is mentem a csendőrségre, hogy jelentkezzem. Éppen megtaláltam az őrmestert, aki beírta körülményeimet szépen egy könyvbe s a hivatalos teendő elvégzése után még kezét is fogott velem.

Történt azonban, hogy két hónap múlva a megérkezésem után Brassóba kellett mennem, hogy ott valami irodalmi estélyen egy novellát felolvassak. Amikor visszajöttem, magához hívott az őrmester és kikérdezett brassói utam felől. Az is kiderült most, hogy megérkezésem után információt kért volt a kolozsvári rendőrségtől felelem és büszkén mondotta, hogy ők mindent tudnak. Nagyon megörvendtem annak, hogy tudnak mindent rólam, hiszen olyan rossz természetem van, hogy semmit, ami számottevő és komoly az életemben, semmiféle nyilvánosság vagy hatalom előtt nem titkolok. Így készséggel megmondottam azt is, hogy miügyben jártam Brassóban, mire az őrmester kedvesen és figyelmeztetőleg így szólt:

— Jól van, de aztán vigyázzon, hogy semmi egyébbel ne foglalkozzék.

— Tudna valami jobb foglalkozást nekem? — kérdeztem.

— Nem ugy gondolom, hanem csak mondom — felelte ő.

Meg is fogadtam a szavát, mert az íráson és az irodalomon kívül semmi mással nem foglalkoztam azóta sem, sőt már kezd valószínűvé válni, sajnos, hogy ennél a foglalkozásnál kell maradnom.

Igy és egyébként is, tisztelő hível voltunk egymásnak, de a faluban sem akadt senki, aki panaszkodott volna az őrmesterre.

Szerencsés állapot ez, amit egyebek mellett talán annak is lehet köszönni, hogy az őrmester a magyar világban is a csendőrségnél szolgált.

*

Olyanformán van tehát a dolog, mintha több feje volna a falunak. Akár a sárkányoknak a mesékben. Amint azonban a jövő írásban megnézzük a törzset, ki fog derülni, hogy sárkányról szó sem lehet.

Szegény kisebbségi tanítók...

Csikszereda, augusztus 3

Blága Zakariás esikmegyei tanfelügyelő átiratot intézett a közoktatásügyi miniszterhez, amelyben kéri, hogy a magyar tanítók részére előirt nyelvvizsgákat Csikszeredán folytassák le. Értesüléseink szerint a miniszter nem zárkózott el a célszerű kérés teljesítése elől. Azonban alig történhetik esemény ebben a székely megyében, amit valaki kézből meg ne kontrázza. Ezzel is ez történt.

Chircó Péter inspektor, aki magyarfaló magaviseletével egész szép népszerűsége tett szert a szélső jobboldali sorvén hazafiak körében, ellenvéleményt terjesztett a miniszter elé. Szerinte Székelykereszturon kell lefolytatni a vizsgákat. Nem tudjuk a két vélemény közül melyiket teljesíti a miniszter, azt-e melyet a józan ész diktál, vagy amit a sovinizmus fűt?

Megőrült a feleség- gyilkos az ügyészségi fogházban

Nagyvárad, augusztus 3.

Pár héttel ezelőtt beszámolt a B. L. arról a megrendítő családi drámáról, amely a nagyváradai Kampa-sor 18 szám alatti házban játszódott le. A dráma főhőse Szabó Márton vasestergályos volt, aki felesével agyonverte feleségét.

Szabón az ügyészségi fogházban az örültség tünetei mutatkoztak. A védő kérte az ügyészt, hogy egyezzen be vele Szabó elmeorvosintézetbe való szállításhoz. Az ügyészség kiadta a szükséges engedélyt s Szabót egyelőre elmeorvosintézetbe szállították.

MEGVIZSGÁLJÁK A KOLOZSVÁRI CSECSEMŐGYILKOS ELMEÁLLAPOTÁT IS

A kolozsvári törvényszék Martinovicitanácsa csütörtök délelőtt tárgyalta Ratiu munkás borzalmas emlékeztető csecsemő-gyilkossági ügyét. A vádat Colfescu ügyész képviselte, a védelmet dr. Munteanu ügyvéd látta el.

A termet majdnem megtöltő közönség érdeklődve figyelte, amint a fogházörök bevezették a halálápadtarcu vádlottat. A beidézett tanúk — Ratiu felesége, Chisa detektív, két rendőr és Ratiu egyik szomszédja — hiánytalanul megjelentek.

Munteanu védő kérte a tárgyalás elhalasztását. Indoklásában elmondta, hogy a vádlotthoz mindennap bejár a fogházba és zavaros válaszaiból arra a következtetésre jutott, hogy

Ratiu elméje elborult.

Dr. Kernbach törvényszéki orvosi szakértő már megvizsgálta ugyan és azt állapította meg, hogy szimulál, mégis bizonyos: az örültség kétségtelen jelei mutatkoznak rajta. A napokban meglátogatta a felesége. Néhány pernyi csendes beszélgetés után

Ratiu rávetette magát az asszonyra és fojtogatni kezdte.

A védő kérte, hogy Ratiut megfigyelésre küldjék az ideggyógyintézetbe, hogy elmeállapotáról végleges orvosi véleményt alkothassanak.

Colfescu ügyész ellenezte a védő kérélmét, a törvényszék mégis elrendelte a tárgyalás augusztus kilencedikére való halasztását.

Kolozsvári építkezések

Kolozsvár, augusztus 3.

Kolozsváron három új elemi iskola építése szükséges ahhoz, hogy az iskolaköteles gyermekeket megfelelően el tudják helyezni.

A város pénzügyi osztálya az ideai költségvetésben csak papíron irányozta elő az iskoláknak járó összeget, de a valóságban nem tudta ki is utalni. Ezért átiratot intézett a villamosművekhez, amelyben kéri, hogy a várost megillető használati részesedésből, előlegként, utalják ki az iskolák megépítéséhez szükséges összeget.

A villamosművek a kérésre oly értelemben válaszolt, hogy bár a város már többet vett fel a rendelkezésére álló összegnél, ők hajlandók további támogatást nyújtani az esetben, ha a város a főposta mögötti telket, egy háromemeletes palota építésére a villamosművek rendelkezésére bocsátja. A villamosmű hajlandó a várossal olyértelmű szerződést kötni, hogy a városi telken épült palota, meghatározott idő után, önmagától a város tulajdonába megy át.

A villamosmű ajánlatára a város még nem válaszolt, de az előnyös feltételekre való tekintettel, amelyek szerint a város iskolákat és idővel ingyen palotát is kap — valószínűleg elfogadja.

JAVITJÁK A VÁGÓHIDAT

A városi tanácsnak a kolozsvári vágóhid az utóbbi időben súlyos gondokat okoz. A városi vágóhid felszerelése részint elavult, részint annyira megrongálódott, hogy a napenkénti husellátásnak csak nagy nehézségekkel képes eleget tenni. Eppen ezért, a városi tanács elhatározta, hogy a vágóhid ideai jövővi bevételeit, amely körülbelül egy és félmilliót tehet ki, a vágóhid kijavítására és új, modernebb felézerelés beszerzésére fordítja.

Nincs kegyelem a nagyváradai 174-nek

Mosoiu polgármester végrehajja az
elbocsátásokat

Nagyvárad, augusztus 3

Mosoiu nagyváradai polgármester, akinek távollétében hozta meg a városi tanács a 174 városi alkalmazott „leépítéséről” szóló határozatát — csütörtökön hazaérkezett Bukarestből. A polgármester a fővárosban illetékes körökkel tárgyalást folytatott a 174 városi alkalmazott elbocsátása ügyében.

Mosoiu polgármester hazaérkezése után nyilatkozott és kijelentette, hogy

a 174 városi alkalmazott elbocsátását mindenképpen eszközölni fogják.

Legfeljebb pár üzemalkalmazottnak kegyelmeznek meg. Hogy kiket hagynak meg állásukban, azt az üzemigazgatókkal együttesen fogják eldönteni.

Összetett kezekkel kért kegyelmet az insbrucki rendőrfőnök gyilkosa

Erőszakkal vitték ki az örök az akasztáshoz

Petárda a Szent István-dómban

Bécs, augusztus 3.

A Neugekeits Weltblatt jelentése szerint Schuschnigg kancellár rövidesen Olaszországba utazik, hogy megbeszélést folytasson Mussolinivel.

Illetékes helyen a lap jelentésével kapcsolatban közölték, hogy nem tudnak a kancellár állítólagos olaszországi útjáról.

KEGYELEMÉRT KÖNYÖRGÖTT HICKEL GYILKOSA

Innsbruck, augusztus 3.

Az innsbrucki statáriális bíróság halálra ítélte Wornig Frigyes nemzetiszocialista terrorista, aki agyonlőtte Hickel innsbrucki rendőrfőnököt.

Wornig kegyelmi kérvényét elutasították és a mikor ezt a gyilkos tudomására hozták, levetette magát a földre és zokogva, összetett kezekkel kért kegyelmet.

Reggel fél kilenckor, amikor vinni akarták a kivégzéshez, nem akart kimenni a cellából, sirógörcsöt kapott és ismét kegyelemért könyörgött.

Végül erőszakkal vitték ki a bitófához és ajutlan hajtották végre rajta a kivégzést.

A MAROKKAUER-KASZÁRNYA ELŐTT LELŐTTEK EGY EMBERT

A Marokkauer-kaszárnya előtt, ahol a 25-iki puccsban részt vett nemzetiszocialista letartóztatottakat őrzik, tegnap este az őrtálló katoná egy gyanús emberre lett figyelmes, aki már bosszabb ideje a kaszárnya körül ólálkodott.

Amikor az őr rászólt, futni kezdett és újabb felszólításra sem állott meg.

Az őr utána lőtt és a golyó halálra sebezte az ismeretlen embert.

Személyazonosságát még mindig nem tudták megállapítani, mert semmiféle igazoló iratot sem találtak nála.

Csütörtök reggel a Szent István dóm kápolnájában petárdákat fedeztek fel, amelyekről megállapították, hogy ha felrobbantak volna, romba döntik a dómot, Bécs egyik legszebb építészeti műremekét.

Fey miniszter hadsegéde örömmel üdvözölte a lázadókat...

Bécs, augusztus 3.

A katonai rögtönítélő bíróság ma kezdte meg Hudl Pál fakeskedő bűnügyét, aki a bécsi felkelőket őrnagy egyenruhában vezette a kancellári palotába.

Hudl vallomásában elmondta, hogy nem érzte magát bűnösnek, mert

alárendelt szerepet játszott a puccsnál

és megvolt róla győződve, hogy törvényes uton járnak.

Amikor a tornászövetségben találkoztak,

egy civil ur, akiről nem tudja, kicsoda, felszólította őket, hogy

menjenek a kancellári palotába, ahol Rintelen már várja őket.

Rintelen nem volt ott, de a kapuban Wrabel, Fey közbiztonsági miniszter hadsegéde örömmel üdvözölte őket, tehát nem is gondolhatott arra, hogy törvénytelen dolgot cselekszik.

Csak akkor ijedt meg, amikor Dollfuszt megölték, ebben azonban nem volt semmi része.

A tárgyalást még nem fejezték be.

Schuschnigg közeledik a szociáldemokratákhoz

Páris, augusztus 3.

Az Echo de Paris értesülése szerint Schuschnigg kancellár közeledést keres a szociáldemokratákhoz. Schuschnigg feltétlenül legálább is semlegességre akarja rábírní a szociáldemokratákat. Ezért, állítólag bizonyos koncessziókra is hajlandó az új kancellár, mert reméli, hogy a szociáldemokraták támogatásával könnyebben tudja levérni a nemzetiszocialista mozgalmat.

LEGUJABB

AZ EGÉSZ VILÁG RÉSZVÉTE HINDENBURG RAVATALÁNÁL

Vilmos excsászár Doornból részvétlátíratot küldött Hindenburg fiának. A táviratban az excsászár azt írja, hogy fia, a volt trónörökös teszi le koszoruját az elköltözött hősnek a ravatalára.

Lebrun köztársasági elnök személyes megbízottja utján fejezte ki részvétét a párisi német követségen, Doumergue miniszterelnök kabinetfőnöke utján és részvétlátíratot küldött Hindenburg fiának.

A magyar kormányt Kánya Kálmán külügy-

miniszter képviseli a temetésen.

Blomberg tábornok ma feleskette a vóderő kötelékébe tartozó csapattesteket Hitler Adyifra, az új birodalmi elnökre.

AUSZTRIA HOZZAJÁRUL PAPAN KINEVEZÉSÉHEZ

Az Ouvre jelentése szerint Ausztria hozzájárul Papan követi kinevezéséhez, de azzal a kötéssel, hogy ne mint Hitler külön követe, hanem mint rendes követ jöjjön Bécsbe. Papan állítólag még e hét végén Bécsbe érkezik.

A BUKARESTI TŐZSDE ZÁRLAT

ERTEKPIAC

Adóbónok 36 háromnegyed, Banca Naționala 5200—5240, Resica 416—422, Mica 1280, Credit Minier 258—260, Stabilizációs kölcson 40, Kijáratási kötvény 41 önyolcad—42, Banca Romana 250—270, Banca de Credit 220, Romcomit 250—275, Comro 200—210, Albina 130—150.

GABONAPIAC

Prompt új buza 48.000 ab Bukarest, tavalyi rozs 73—74-es 30.000 ab vonal, tengeri hibás 24.225 ab dunai kikötő, repce új 62.500 ab állomás, liszt ab Bukarest: 0-ás 8—8.30, I. minőség 6.90—7.10, II. minőség 5.90—6.10, III. minőség 5, fekete változatlan.

London berendezkedik a kánikulára

London, augusztus 3

Az ideai nyár egy sorban a harmadik, amely sokkal kevésbé nagy hőszélességgel köszönt Londonra. Izzó, rideg köveket sugároz magából a melegt és ezért érthető, ha az emberek tömegesen sietnek a Hyde Parkban nemrégiben megnyitott Serpentine-tóba fürödni. A nyilvános fürdőzés engedélyezése nem ment simán. A londoni szerkesztőségekbe még ma is tömegesen érkeznek levelek, amelyekben főként az idősebb hölgygeneráció felháborodását fejezi ki „a Hyde Park elcsulítása” miatt. Sokan megváltoztatják napi sétájukat is, nehogy kénytelenek legyen meglátni a lubickoló, uszkáló fiatal-ságot. A tiltakozásnak azonban nincs eredménye. A munkaügyi miniszterium évről-évre több fürdőházat kénytelen építtetni, hogy a hőszélességtől elcsigázott városi lakosságának alkalmat nyújtson egy kis üdítő fürdőzésre.

A londoni fürdők és az uszodák azelőtt berendezés és szám tekintetében a többi nagyváros fürdőviszonyaihoz mérten a legutóbbi évekig nagyon elmaradtak voltak. A hőszélesség változást okozott. Ma valósággal divattá vált a strandfürdők építése és a kirándulóhelyek élmes vendéglősei minden tíz lépésnyire uszómedencékkel várják a hévívegi kirándulókat.

A strandolás azonkívül társadalmi vonatkozásokkal is gazdagodott. Régebben a képes lapok bizonyos tisztelettel közölték az előkelő tengeri fürdőhelyek életét ábrázoló képeket. Ma már Londonban is strandolnak az emberek. Különös divattá lett például az éjszakai „holdvilág-fürdő”, amely most az esti társasösszejeveteleket helyettesíti. Ugyátszik, hogy az az idő, amikor a közösek szigorú rendeletekkel tiltották a szabadban való fürdést, már a múlté.

A meleg nyár még a divatot is megváltoztatta. Meg kell jegyeznünk, hogy a hölgyek ebben a tekintetben jóval szerencsésebb helyzetben vannak a férfainál. Ha az utóbbi idők divatja kedveli is a nagyanyáink korában viselt ruhák egyik-másik díszét, vonalát, a mai nő óvakodik attól, hogy bármit is átvegyen a régi divat kellemetlen, páncéla emlékeztető segédeszközéből. A divattorradalom inkább a férfivilágban zajlott le. Alacsony, könnyű gallérokat és — horribile dictu! — amerikai, szellős öltönyöket viselnek, vagy egyáltalán ingujjban szaladgálnak az utcán.

A Bobby-k azonban változatlanul tartanak meleg egyenruhájuk mellett. — Kényszerűségből. Hiába követelnek az összes hivatalos fórumoknál könnyű vászonöltönyt és parafasisakot számukra, a felsőbbbbség nem tágit, mert attól tart, hogy a királyi palota őrsége is azt fogja kívánni, hogy adjanak neki trópusi sisakot a félelmetes medvebőrűsákó helyett. Erről pedig szó sem lehet, mert a történelmi viselet az amerikai idegenforgalom egyik legnagyobb vonzóereje.

De baj van a férfiak kalapviselői körében is. Az emberek legszívesebben kalap nélkül járnak és rá sem hederítenek a walesi hercegre és fivérére, akik minden leheto alkalommal puha szalmakalapot tesznek a fejükre. És ez igen nagy szó: első eset, hogy a férfiak nem követik a walesi herceg ruházódását.

Amiből nyilvánvaló, hogy Londonban tévve rettenetes nagy a hőszélesség.

Iskolák Egyesületek

A Brassói Ref. Fiu-Felsőkereskedelmi Iskola, mely az ország egyetlen magyar tannyelvű felekezeti szakiskolája és különösen a mai változó időkben tanulói jövőjének biztosítása szempontjából a legcélszerűbb és a legtöbb megélhetési lehetőséget nyújtó iskolatípus, hatalmas, új iskolaépületében működik. Az I-ső osztályába felvételre különbség nélkül olyan tanulókat, kik magyar anyanyelvűek, a gimnázium IV-ik osztályát sikerrel végezték és abszolváló bizonyítvánnyal rendelkeznek. Examen de Admitere-t nem kell tenniük, felvételi vizsgálat nincs. Az iskola, mely nyilvánossági jog alapján működik, az általános műveltség mellett alapos szakképzést ad növendékeinek, kik a négy évfolyam elvégzése után államnévelés, önkéntességi jogot biztosító oklevelet nyernek, melynek alapján állást kaphatnak ipari és kereskedelmi cégeknél, magán- és közvállalatoknál, gyáraknál, gazdaságoknál, üzemeknél, községi hivataloknál, vasutnál, postánál, építészeti hivatalokban, stb., egyszóval azokon a pályákon, melyek a megélhetést első sorban biztosítják. Végzett növendékei az iskolában szerzett intelligenciájuknál fogva rövid idő alatt kiváló gyakorlati emberré, kereskedővé, iparosokká, gyári munkavezetőkké képezhetik ki magukat. Kereskedelmi iskolát végzetekre vár a szövetségi élet megteremtése, mely ezeket juttathat független, biztos megélhetéshez. A tanulmányok folytatását is lehetővé teszi a kereskedelmi akadémián, jegyzői tafolyamon, stb. Tanulók az 1934-35-ik iskolai évre augusztus 25-től szeptember 10-ig iratkozhatnak be. Érdeklődőknek felvilágosítást nyújt, vidéki tanulókat állandó tanári ellenőrzés és felügyelet alatt álló, most épült, modern internátusban mérsékelt díjazás mellett elhelyezi az igazgatóság, Braşov, Calea Victoriei No. 7.

A Brassói Ref. Leánygimnáziumban, melynek sikeres végzése a tanítónképzőbe, a kereskedelmi iskolába, a liceumba, vagy bármely más szakiskolába való felvételre jogosít, az előjegyzések folyamatban vannak. Az általános műveltség megszerzése, de a törvény rendelkezése miatt is, mely mindenképpen 16 éves korig rendszeres iskolalátogatásra kötelez, minden leányra nézve kötelező a IV-ik elemi végzése után a tanulás folytatása. A gimnázium I-ső osztályába szeptember 10-ig leteendő felvételi vizsga alapján felvehető a IV-ik elemi sikerrel végzett, magyar anyanyelvű tanuló, bármely felekezethez tartoznak is. Vidékiek a Szeretetház bennlakásában helyezhetők el. Tájékoztatót készíttünk küld az igazgatóság, Braşov, Calea Victoriei No. 7.

A Brassói Ref. 2 éves Női Kereskedelmi Szaktanfolyam tanulóit a 4 osztályú gimnáziumi végzettség alapján veszi fel. Általános műveltség és megfelelő szakképzettség nyújtására, a román és német nyelv gyakorlati elsajátításán kívül a könyvvitelre, kereskedelmi

számantára, a gyors- és gépirás biztos begyakorlására fekteti a főszűrt. Célja a kisebbségi leányok harmonikus kiképzése és előkészítése a gyakorlati életpályákra. Vidéki tanulók a Szeretetház internátusában helyezkedhetnek el. Felvilágosítást nyújt az igazgatóság, Braşov, Calea Victoriei No. 7.

Felvétel az oradeai (nagyváradi) orth. zsidó fiu- és leánygimnáziumba. Az oradeai orth. zsidó középiskola közel félszázados fiu- és leánygimnáziumaiban, Erdély egyetlen orth. zsidó nyilvánossági jogú középiskolájában, az 1934

-85. tanévre szóló jelentkezések folyamatban vannak. Ez iskolák bármely osztályába első ízben beiratkozni szándékozók helyük biztosítása céljából haladéktalanul nyújtsák be felvételi kérelmüket az iskolák igazgatóságához. Mindkét gimnázium négy-négy osztályú. A fiugimnázium tanulmányterve kapcsolatos. Beújtható okmányok: születési, ujjraoltsági és állampolgársági bizonyítványok. Folyamodvány mintával s minden egyéb felvilágosítással készséggel szolgál az igazgatóság. Válaszbélyeg mellékelendő.

SPORT

Nemzeti Bajnokság B-csoport tervét készítette el a futballszövetség

Bukarest, augusztus 3.

A futballszövetség rendkívül érdekes tervet dolgozik. Arról van szó, hogy „második ligát”, Nemzeti Bajnokság B csoportot alakítanak.

Sok csapat van ugyanis, amely a Nemzeti Bajnokságba bejutott csapatokkal egyenlő játékerőt képvisel, de — a selejtezőkön elvérzett.

Szovjetországi válogatott csapata spanyolországi turára megy és Valencia, Bilbao, Santander, Oviedo, Aalicante, Barcelona és Madrid állomásokkal mérkőzéseket játszik. A Szovjetszövetség nem tagja a FIFA-nak. A spanyol szövetség ezért külön engedélyt kért, amit meg is kapott. A szovjet futballisták turája augusztus 15-től szeptember 15-ig tart.

Tenisz

GYERGYÓSZENTMIKLÓS—CSIKSZEREDA 10:1

Gyergyószentmiklós, augusztus 3.

A két város találkozásából nagy közönség előtt Gyergyószentmiklós került ki győztesként biztos fölennyel:

Férfi egyes: Weinstein (Gy.)—Kolozsi (Cs.) 6:2, 6:2. — Lázár (Gy.)—Szántó (Cs.) 6:0, 5:6, 6:4. — Bazilidesz (Gy.)—Schmidt (Cs.) 6:3, 6:2. — Sonnenklár (Gy.)—Papp (Cs.) 6:2, 7:9, 6:1. — Női egyes: Barabássy (Gy.)—Pappné (Cs.) 6:3, 6:3. — Aczél (Cs.)—Alter (Gy.) 2:6, 6:4, 6:2. — Férfi páros: dr. Gaál, Weinstein (Gy.)—Schmiedt, Kolozsi (Cs.) 6:0, 6:1. — Bazilidesz, Lázár (Gy.)—Papp, Szántó (Cs.) 7:5, 6:4. — Női páros: Barabássy, Zárug (Gy.)—Franckné, Pappné (Cs.) 6:2, 6:1. — Vegyes páros: Barabássy, Lázár (Gy.)—Pappné, Szántó (Cs.) 6:2, 6:4. — Alter, Bazilidesz (Gy.)—Franckné, dr. Veress (Cs.) 6:1, 6:0.

Ennek a második csoportnak tagjai lennének:

Romania, Olympia CFR, az ACFR—CFR selejtező vesztese, Jahn, Prahova, a három kiesett csapat, a Brasovia, Mures és Soimii.

A csapatok száma nem lenne több mint 12.

A tervet az augusztus 11-iki elnöki tanács elé kerül.

Schmidt legyőzte Botest 6:2, 7:5, 6:2 arányban a Davis Cup válogató mérkőzésen, Hamburger viszont Segall ellen győzött könnyen 6:3, 6:4, 6:1-re.

Atlétika

LEMONDOTT A BRASSÓI LIGA ELNÖKE

Albrich tanár, az országos bajnokság körül történetekért. A lemondás okának érdekes háttere van, amelyre érdemes hűbben visszatérni.

AZ OLASZ ATLÉTIKAI BAJNOKSÁGOKON

a következő eredmények voltak: 200 m sik: 1. Toetti 22.2. — 400 m: Tavernari 49.5 mp., bajnoki rekord. — 1500 m: Beccali 4:00.8 mp. bajnoki rekord. — 5000 m: Mtrouinci 15:25.6 mp. — 400 m gát: Redaelli 56.5. — 4x400 staféta: 1. Pro Patria 45 mp. — Rudugrás: 1. Innocenti 3.95. Országos és bajnoki rekord. — Hármasmugrás: Guglielmi 14.02 m. — Döntőverseny: 1. Oberwenger 45.98, bajnoki rekord. — Gerelyvetés: 1. Testa 60.19 m., bajnoki rekord. — Maratóni: 1. Fanelli 2 óra 49 p 14.2 mp.

HÁROM UJ JUGOSZLAV REKORD

volt vasárnap a zágrábi versenyen. 110 m gát: Buratovics dr. 15 mp. — Súlydobás Kovacevics 14.73 cm. — Hármasmugrás Mikics 13.81.

Vizipóló

Budapest, augusztus 3.

III. kerület—FTC 2:2 (1:1).

UTE—Tatabányai SC 9:0 (3:0). A magyar vizipólóbajnokság utolsó mérkőzési Bajnok az UTE 12 ponttal. 2. III. kerület 11 pont. 3. MTK 10 pont.

Uzás

Budapest—München 8:2. Városközi műugró verseny.

A rossz ut és a jó rádió

Csikszereda, augusztus 3.

Csikmegeye állandó választmánya szabályszerű előterjesztés alapján elhatározta, hogy a vármegye régi gépkocsiját ki kell cserélni és kétségtelenül erősen zsebbevágó kérdéssel kapcsolatosan elhatározták, hogy új kocsit vásárolnak a megyének. Arajánlatok alapján úgy döntöttek, hogy egy 340 ezer lejes erős kocsit vásárolnak. Néhány nap múlva már le is szállítja az eladó cég a kocsit, melyen, értesüléseink szerint, rádió van felszerelve.

Nem fognak unatkozni a rajta kocsikázó urak. Előrelátható intézkedés volt ez a rádiós gépkocsi, mert Csikban, — köztudomás szerint — ma is könnyen el lehet akadni a rossz utakon. Esetleg órákig kell egy-egy gödörben várni. — llyenkor könnyebben telik az idő, ha csavarhatnak egyet a rádión s bukaresti, vagy más fővárosi zene mellett várják a gépkocsivontató ökröket.

A technika haladásának soha sem voltunk ellenségei, de azért valahogy jobb szeretnők, ha az utak jönnének rendbe Csikmegeyében és nem kellene rádió a hivatalos gépkocsira. Ezesetben a hivatalos gépkocsikkal egyetemben a székely járművek is tovább tartanak a székely nem az autókban, hanem a magánházakban lehetne több rádiót felszerelni.

CULBERTSON

A Kontrakt Bridzs második kék könyve

Utalással a „Pesti iskola” eltéréseire Magyarra átdolgozta: KENEDI SÁNDOR.

A 330 oldalas könyv ára 108.— Lei

Kapható a

Brassói Lapok Könyvosztályában

Brassó, Kapu-utca 56—58, az udvarban.

Mélyseges fájdalommal tudatjuk, hogy a mindnyájunk által nagyon szeretett jó testvér, nagynéni, sógornő és rokon

özv. Schneider Jánosné

szül. Neurihrer Katalin

életének 78-ik évében, f. hó 2-án reggel rövid szenvedés után az Úrban csendesen elhunyt.

Szeretett halottunk porrézeit f. hó 4-én d. u. 5 órakor fogjuk a bolonyai róm. kat. kápolnából az ott levő családi sírba örök nyugalomra helyezni. Lelkiüdvéért az engesztelő szentmiseáldozat f. hó 6-án reggel 1/8 órakor lesz az egek Urának bemutatva.

Drága halottunk, Isten veled!

Brassó, 1934. augusztus 2.

A gyászoló család.

Összetört szívünk legmélyebb fájdalommal tudatjuk, hogy a jó feleség, édesanya, gyermek, testvér, meny, sógornő és rokon

Zöld Gézané

szül. Eröss Ida

életének 29-ik, boldog házasságának 6-ik évében f. hó 1-én rövid de súlyos szenvedés és a halotti szentségek áhítatos felvétele után nemes lelkié visszaadta Teremtőjének.

Drága halottunk hült tetemét f. hó 3-án d. u. 5 órakor fogjuk a gyászháztól, bolonyai Malom-u 10 sz alól a bolonyai róm. kat. temetőbe örök nyugalomra kísérni.

Lelkiüdvéért az engesztelő szentmiseáldozat f. hó 4-én reggel 1/2 órakor lesz az egek Urának bemutatva.

Adj Uram örök nyugalmat neki!

Brassó, 1934 augusztus 2.

A gyászoló család.

APRÓHIRDETÉSEK

Egy szó 4 lej, vastag betűkből 8 lej. Legkisebb hirdetés 10 szó. Álláskeresőknek, vagy ugyanazon szövegű hirdetés négyzeteri feladásánál 25% engedmény. A hirdetés díjak előre fizetendők. Támpéldányt nem adunk.

Vétel-eladás

Gipszgyári berendezést vagy egyes géprészeket veszek. Leovits Buciumi, Sălaj. 13740

Jól bevezetett vulkanizálóműhely, külföldre utazás miatt, valamint jó karban levő személyautó eladó. Cim: 13306. szám alatt a brassói kiadóban.

Allást keres

Fiatal, egészséges asszony, szoptatós dajkának ajánlkozik. Veress Ida, Keresztvár 37.

Allást nyer

Társat keresek 150.000 lej tőkével, előkelő klub alapításához, nagyobb erdélyi városban. Szükséges helyiségeket, berendezéseket, engedélyeket én adom. Cimem a kiadóban.

Bukovinai szeszgyárak részére több szeszfőző kerestetik. Ajánlatok fizetési igény megjelöléssel, bizonyítvány másolatokkal: Kell Richard, Oliveşti, posta, Grigori Ghica Voda címre küldendők. Ajánlkozók, akik a román nyelven kívül németül is beszélnek, előnyben részesülnek. 13793

Vegyes

Fogarason nyaralna nőtlen iparos, augusztus 4-től három hétig, teljes ellátással. Ajánlatokat: Nagy S., Fogaras, Poste Restante. 1831

A HAZICUKRASZAT KEZIKÖNYVE, Krbekné kitűnő munkája alapján a leggyeszebb és a legkülönlegesebb téstzátat mindenki házilag készítheti. A legjobb cukrászda otthon negyedannyi költséggel Ára félváson kötésben 40 lej.

Házasság

Házasságot csakrónélk közvetítők. Előjegyzésimben állandóan van orvos ügyvéd, mérnök, földmérnök, kereskedő, kis és nagyiparos. Minden korú, vagyonos, fiatal és vagyonszerető, több millió készpénz és ingatlan hozamánnyal. Benézületek minden szakmába. Bizony 15 éve fennálló házasságközvetítő. Timisoara Berthelot 4.

Vidéken saját malmom és birtokom van Vagyonom telebmentes, több millió lei érték. 27 éves disztinívált s a huszadik század embere vagyok. Házamban serény munka az egyedüli szórakozásom és szenvedélyem, miért is nincsen alkalmam megfelelő ismeretségre szert tenni. Szeretnék megőszülni és nem pénzt, hanem tisztességes házias nőt keresek élettársul. Tejes feladó címmel ellátott levelet „Keresztény” jellegére a kiadóhivatalba kérem.